

การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
วิภูสนา สาคริตชานันท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
วิภูสนา สาคริตชานันท์

13 ส.ค. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2545

0 10 20 30

วิภูสนา สาคริตชานันท์. (2545). การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม.

(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร นัทรศุกถ

อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คุณภาพชีวิตจำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 213 คน เป็นชาย 74 คน หญิง 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต สถิติที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง

2. คุณภาพชีวิตของนิสิต จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ มีดังนี้

2.1 นิสิตชายมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับสูง นิสิตหญิงมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของทั้งนิสิตชายและหญิงอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 นิสิตทุกชั้นปีมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง และนิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 มีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 3 มีคุณภาพชีวิตด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 นิสิตทุกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 นิสิตที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ อยู่ในระดับสูง นิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง และ นิสิตที่มีรายได้สูงมีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำ ส่วนคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

3. นิสิตที่มีเพศ ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนคุณภาพชีวิตด้านการเรียน และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยของนิสิต ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นิสิตที่มีระดับรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF QUALITY OF LIFE OF STUDENTS OF THE
FACULTY OF EDUCATION SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

WIPOOSANA SAKRITCHANAN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
Of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2002

Wipoosana Sakritchanan. (2002). *A Study of Quality of Life of Students of the Faculty Of Education, Srinakharinwirot University*. Master thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Khompeth Chatsupakul, Mrs. Tasana Thongpukdee.

The purpose of this research was to study Quality of Life of Students of the Faculty of Education, Srinakharinwirot University. The quality of life divided into 5 dimensions : academic life, social life, housing, relationship, and university services. The subjects consisted of 213 students, 74 males and 139 females in the academic year 2001 , The research instrument was the quality of life questionnaire. The data were analyzed by t-test, analysis of variance and LSD.

The results of the study were as follows :

1. The students scored average on the quality of life (total score) and on the following quality of life dimensions : academic life dimension, social life dimension, housing dimension, and university service dimension. The students also scored high on the relationship dimension.

2. The students' quality of life grouped according to the differences in gender, educational levels, academic achievement, and income were as follows :

- 2.1 Male students scored high on the relationship dimension and housing while female students' also scored high on the relationship dimension. Both male and female students scored average on the other dimensions of the quality of life.

- 2.2 The students scored high on the dimensions of relationship and housing when grouped according to the differences in the educational levels, 1st through 4th year education level while the third year student scored average on the housing dimension. In addition, each educational level students scored average on the other dimensions of the quality of life.

- 2.3 The students scored high on every dimensions of quality of life and the quality of life (total score) when grouped according to the differences in academic achievement levels. High academic achievement level students scored high on housing dimension. Also, each academic achievement level (high, average and low) students scored average on the other dimensions of the quality of life.

2.4 Low and average income students scored high on the relationship dimension. Average income students scored high on the housing dimension while high income students scored low on the university services dimension. In addition, the students scored average on the other dimensions of the quality of life when grouped according to the differences income levels.

3. No significant differences in the students quality of life (total score) and quality of life dimensions when grouped according to the differences in gender, educational levels, and academic achievement. Significant differences in the students' academic life dimension and university services dimension were found when grouped according to the difference in academic achievement at .01 level.

4. Significant differences in the students' quality of life (total score) and quality of life dimensions were found when grouped according to the differences in income at .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ

นางสาววิภูสนา สาคิริชานันท์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*หะวานนท์*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณี หะวานนท์)
วันที่...10... เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....*คณิศร*.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล)

.....*ทัศนากิติ*.....กรรมการ
(อาจารย์ ทัศนากิติ ทองภักดี)

.....*ผ่องพรรณ*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....*มณฑิรา*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง)

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และ อาจารย์ ทัศนากองภักดี กรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเมตตา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ อาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือและเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่ช่วยในการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณนิสิตทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และญาติพี่น้องทุกท่านที่เข้าใจ ห่วงใย ตลอดจนเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปณิดา สาคริตชานันท์ น้องสาวของผู้วิจัยที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล และจัดพิมพ์รูปเล่ม

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ สาขาวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกคนที่ให้กำลังใจ แสดงความห่วงใย ตลอดจนให้การสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

สิ่งดีที่เกิดจากงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับทุกท่านที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จออกมาได้ในที่สุด

วิภูสนา สาคริตชานันท์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
	สมมติฐานของการวิจัย.....	6
	ความสำคัญของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการวิจัย.....	7
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	7
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	ความหมายของคุณภาพชีวิต.....	10
	แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	13
	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต.....	14
	การประเมินคุณภาพชีวิต.....	24
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต.....	26
3	วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	32
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล.....	39
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	55
	สมมติฐานของการวิจัย.....	55
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
	สรุปผลการวิจัย.....	56
	อภิปรายผลการวิจัย.....	58
	ข้อเสนอแนะ.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	75
ประวัติผู้วิจัย.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	37
3	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	40
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน	41
5	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	42
6	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับชั้นปี.....	43
7	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44
8	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	45
9	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ.....	46
10	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามระดับชั้นปี.....	47
11	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	48
12	การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน ของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	49
13	การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจาก มหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	50

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	51
15 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตโดยรวมของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	52
16 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	52
17 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคม ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	53
18 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	53
19 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคล อื่น ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	54
20 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับ จากมหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต.....	54
21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านชีวิตการเรียน เป็นรายข้อ.....	90
22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านชีวิตสังคม เป็นรายข้อ.....	92

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

23	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านที่อยู่อาศัย เป็นรายข้อ.....	93
24	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นรายข้อ.....	94
25	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย เป็นรายข้อ.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศอยู่ในอัตราสูง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุกๆด้าน นับตั้งแต่โครงสร้างอายุของประชากร วิธีการดำรงชีวิตในสังคม การย้ายถิ่น โอกาสและสถานภาพในการประกอบอาชีพ การแพร่กระจายข่าวสารข้อมูล การถ่ายเทของวัฒนธรรมไทยและค่านิยม การพัฒนาและเผยแพร่เทคโนโลยี การรวมตัวของกลุ่มบุคคลและการพัฒนาการเมือง ตลอดจนสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบที่เกิดต่อเด็กและเยาวชนนั้นมาจากพื้นฐานเดิมของสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท มีความเป็นอยู่เรียบง่ายในครอบครัวหรือครอบครัวใหญ่ อาศัยวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่หรือปู่ย่าตายายทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้ประพฤติตนเป็นคนดีอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยา ถ่ายทอดการเรียนรู้และภูมิปัญญาแก่สมาชิก ทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่กลมเกลียว ผูกพันกันอย่างใกล้ชิด เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมและบริการ มีความเป็นอยู่ที่ต้องแข่งขันกันสูงระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และประเทศมากขึ้น การถ่ายเทวัฒนธรรมระหว่างประเทศเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็ว มีการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาปรับเปลี่ยนใช้แทนวัฒนธรรมไทย ค่านิยมของสังคมไทยก็เปลี่ยนไปที่เห็นเด่นชัด

การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในสังคมไทยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเยาวชนไทยในปัจจุบันมาก คือ มีความประพฤติไม่เหมาะสมและกระทำความผิดมากขึ้น ตั้งแต่ความผิดเล็กน้อยจนถึงความผิดรุนแรง จารี ทองดำสิง (2541 : 21-24) ซึ่งเป็นแนวความคิดเดียวกับ ปรัชญา เวสารัชช. (2544). "ปฏิรูปการศึกษาเพื่อความอยู่รอดของสังคมไทย," ใน ประมวลบทความการปฏิรูปการศึกษา. 1-4. ที่มองว่าประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีนั้นก็คือการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และกว้างขวางครอบคลุมและส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตรวมทั้งรูปแบบการประกอบอาชีพทุกด้าน ในสภาพการเปลี่ยนแปลงแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ข้างต้น การจัดการศึกษาของไทยไม่ได้ตอบสนองอย่างทันทั่วถึง และไม่รวดเร็วเพียงพอ ผลคือเมื่อเทียบกับการศึกษาของประเทศอื่นที่ได้ปรับไปอย่างเร่งด่วนแล้วคุณภาพการศึกษาไทยย่อมด้อยหรือแตกต่างจากคุณภาพการศึกษาของประเทศอื่นที่ก้าวหน้าดังจะเห็นได้จากการจัดลำดับคุณภาพการศึกษา ที่ประเทศไทยอยู่ในระดับลดลงอย่างต่อเนื่อง เหตุผลดังกล่าวเป็นความจำเป็นที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นกฎหมายได้ตั้งความหวังจากการจัดการศึกษาไว้สูงมาก คือ การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) หากสามารถจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายแล้ว ประชาชนคนไทยย่อมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยแต่ละคนจะมีความรู้ความสามารถ มีความพร้อมทุกด้าน มีความทันสมัย และเป็นกำลังสำคัญของประเทศอย่าง แท้จริง ความมุ่งหมายดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการพัฒนา คือ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของทุกคนตั้งแต่ปฐมวัยไปจนตลอดชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้มีชีวิตที่เป็นปกติสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2539: 4)

แนวความคิดของแผนพัฒนาประเทศเหล่านี้มุ่งที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศทั้งสิ้นไม่เพียงแต่ในแผนพัฒนาประเทศเท่านั้นที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต นิศารัตน์ ศิลปเดช (2539 : 66-67) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตไว้ในแนวคิดที่ใกล้เคียงกัน คือ คุณภาพชีวิตมีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคม คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดสร้างขึ้นและชวนชวยให้ได้มาด้วยตัวของมนุษย์เอง นอกจากนั้นยังเป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะทำให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ตลอดเวลา เป็นต้นว่า ด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัย คุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะเช่นนี้บุคคลย่อมจะมีความสามารถในการปรับปรุงทั้งตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าหรือประโยชน์สูงสุด ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมจะลดลงหรือหมดไปได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนประเทศที่ประชากรไม่มีคุณภาพชีวิตจะประสบปัญหาความล่าช้าหรือความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศด้วย ดังนั้นประเทศทั้งหลายจึงให้ความสำคัญกันอย่างเต็มที่ในการที่จะปรับปรุงพัฒนาประชากรที่ด้อยคุณภาพ ให้มีคุณภาพชีวิตสูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคคลและสังคมเกิดความเจริญก้าวหน้า

คุณภาพชีวิตมีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศดังที่ได้กล่าวมาทำให้มีผู้ศึกษาและนิยามความหมายของคุณภาพชีวิตไว้หลายแนวคิด ตัวอย่างเช่น องค์การอนามัยโลกให้คำนิยามของคุณภาพชีวิตไว้ว่าหมายถึง การรับรู้ของบุคคลภายในบริบทของวัฒนธรรมระบบคุณค่าต่าง ๆ ของเขา อันสัมพันธ์กับเป้าหมายของชีวิต ความหวัง มาตรฐาน และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ และหมายถึง แนวความคิดที่มีขอบเขตกว้างขวาง อันเป็นผล ที่ซับซ้อนจากทางสุขภาพกายของบุคคล สภาพจิตใจ ระดับความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ทางสังคม

และความสัมพันธ์ทางสิ่งแวดล้อมในชีวิตของบุคคลเป็นสำคัญ (สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. 2541 : 4-5) และชนิดา เรืองเดช (2539: 11) ให้ความหมายว่า คือ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยที่บุคคลนั้นรับรู้ความเป็นอยู่ของตนเอง อันเนื่องมาจาก สิ่งต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ในอดีตและในชีวิตประจำวัน คลินเพล (สมพร แก้วทงศ์. 2539 : 3 ; อ้างอิงจาก Kleinpell 1991 : 223-229) นักวิจัยทางการแพทย์ทำการวิเคราะห์แนวคิดคุณภาพชีวิต พบว่าตั้งแต่ปี 1976 มีรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตกว่า 3,000 เรื่อง พบว่ามีคำนิยามไปในหลายทาง พอสรุปได้ดังนี้คือ การรับรู้ความเป็นอยู่ที่ดี ผลรวมของความพึงพอใจในชีวิต การเป็นไปตามความต้องการ ภาพรวมของประสบการณ์ของชีวิต การได้รับการตอบสนองตามเป้าหมายของชีวิต การมีประโยชน์ต่อสังคมหรือคุณค่าของชีวิต ภาพรวมของสถานการณ์ต่าง ๆ ของชีวิต ความสุขโดยทั่วไป ความสมดุลระหว่างความคาดหวังและการได้รับการตอบสนองในบางขณะคุณภาพชีวิตอาจมีความหมายในเชิงวัตถุวิสัย (Objective Terms) เช่น รายได้ สภาพบ้านเรือน สภาพแวดล้อม และอาจมีความหมายในเชิงจิตวิสัย (Subjective Terms) เช่น ทักษะคติ ความรู้สึก ความเป็นอยู่ที่ดี และการรับรู้ด้านต่าง ๆ แม้จะมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป คุณภาพชีวิตก็ยังคงบ่งบอกถึงความดี ความเป็นอยู่ที่ดี ความรู้สึกเป็นปกติสุขในการดำรงชีวิต ซึ่งมุมมองเหล่านี้ล้วนสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ก็คือ การพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คุณภาพชีวิตจะแตกต่างกันขึ้นกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ค่านิยมของสังคม ความเชื่อต่าง ๆ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การประเมินคุณภาพชีวิตสามารถประเมินได้โดยตัวเอง เป็นการประเมินเชิงจิตวิสัย และประเมินโดยผู้อื่น เป็นการประเมินเชิงวัตถุวิสัย การประเมินคุณภาพชีวิตอาจประเมินทั้งเชิงจิตวิสัยและวัตถุวิสัย หรือประเมินเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในการการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ผ่านมามากเป็นการประเมินเชิงจิตวิสัย เพราะเชื่อว่าคุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ของบุคคล ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน การประเมินเชิงจิตวิสัยจะสามารถบอกถึงคุณภาพชีวิตได้ดีที่สุด (สุชาติพิทย์ อุปลาบัติ. 2536 : 2 ; อ้างอิงจาก Burchardt .1985) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแซน (Zhan) ที่ได้สรุปองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน คือความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ศักยภาพของร่างกาย (Health and Functioning) และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Factors) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของแต่ละบุคคล (Personal Background) สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (Social Situation, Culture and Environment) ที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคลนั้น ๆ (ชนิดา เรืองเดช . 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Zhan .1992) และแนวคิดของ เฮนเดอร์ชอท, ไรท์ และแอนเดอร์สัน (Hendershott, Wright & Henderson.1992 : 11) ที่กล่าวถึงประสบการณ์ที่

แสดงถึงคุณภาพชีวิตว่ากล่าวถึงได้ในแง่ของ ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) ความสุขส่วนบุคคล (Personal Happiness) ความต้องการความสำเร็จและความรู้สึกสมบูรณ์ในชีวิต (Self Actualization) และความผาสุกโดยทั่วไปของชีวิต (General Well-Being) โดยพวกเขาจะวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้วยความพึงพอใจในความเป็นอยู่ตามมิติต่าง ๆ คือ ชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม ที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และบริการที่ได้รับ

ส่วนฟลานาแกน (Flanagan.1978) ก็ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตไว้ในแง่ของมิติความพึงพอใจ 5 ด้าน ได้แก่ ความปกติสุขด้านร่างกายและองค์ประกอบในการดำเนินชีวิตสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กิจกรรมทางสังคม การพัฒนาตนเองและมีความสมหวังในการทำงาน และการมีสันติภาพ

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพหรือมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษาที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ซึ่งจัดว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือเรียกว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเด็ก ๆ ทุกคนจะต้องผ่านกระบวนการนี้ และผู้ที่ผ่านกระบวนการนี้หรือจบการศึกษาระดับประถมศึกษาจะต้องมีความสามารถอ่านออกเขียนได้และมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่สมบูรณ์ จึงจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาภาคบังคับ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นครองชีวิตได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ : 2533) นอกจากการศึกษาระดับภาคบังคับแล้ว การศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดเป็นการศึกษาในระดับสูงและมีความสำคัญในระบบการศึกษา ดังระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 (ภาวนา ใจประสาท.2534 : 1 ; อ้างอิงจากราชกิจจานุเบกษา.2520 : 350) หมวด 2 ข้อ 33 ว่า “การศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการมุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคลและประเทศชาติ” สำหรับสถาบันที่ต้องเข้ามาทำหน้าที่ในการอบรมให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ก็คือสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนในชาติ สถาบันการศึกษาในปัจจุบันมีความหมายครอบคลุม ถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ มากมายได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน บรรยากาศในสถานศึกษา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ตัวผู้เรียน ทั้งยังเป็นแหล่งที่ช่วยหล่อหลอมพัฒนาบุคลิกภาพที่กลมกลืนให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ไม่มุ่งเฉพาะแต่การพัฒนาในด้านความรู้และสติปัญญาเพียงด้านเดียวเท่านั้น (จรรยา สุวรรณทัต : 2528 :41)

โดยทั่วไปในระดับอุดมศึกษานิสิตนักศึกษาจะมีอายุระหว่าง 17 – 22 ปี เป็นผู้ที่กำลังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson) ที่เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์และความต้องการทางสังคม ได้กล่าวถึงพัฒนาการของคนในวัยนี้ว่าอยู่ในช่วงขั้นที่

5 ของพัฒนาการ คือ การมีเอกลักษณ์ของตนเอง (Identity) และความสับสนไม่เข้าใจตนเอง (Role Confusion) โดยจะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน และหาบุคคลอื่นเพื่อยึดเหนี่ยว เริ่มค้นหาบทบาทที่เหมาะสมกับชีวิตของตน ไม่ว่าจะเป็บทบาททางเพศ ความรับผิดชอบ การใช้เหตุผล การมีทัศนคติและการวางค่านิยมสำหรับตนเอง พัฒนาสู่ขั้นที่ 6 ของพัฒนาการ คือ ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) และความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว (Isolation) จะเป็ความสัมพันธ์กับเพื่อนรัก เพศตรงข้าม ลักษณะความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุดคือ ความรู้สึกเป็นเพื่อนที่จะต้องมีการร่วมกันในการทำงาน หรือมีการแข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน ผู้ที่ผ่านวัยรุ่นด้วยความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง จะมีบทบาทความเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะเป็เพื่อนเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้าม ส่วนพวกที่ผ่านวัยรุ่นมาด้วยความรู้สึกเคืองคว้างไม่รู้ว่าตนเองอยากจะเป็นอย่างไรในอนาคตแน่จะรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยวไม่สามารถสร้างความสนิทกับผู้อื่นได้อย่างแท้จริง (สฤณีชัย วีระดากร. 2523 : 83-87) ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 1-2) ที่กล่าวถึงนักศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า เป็นวัยที่มีพลังกายและพลังความคิด ที่จะสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างดี โดยเฉพาะวัย 18-19 ปี เป็นวัยที่นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าสมองได้รับการพัฒนาถึงขีดสูงสุดคือ ไขว้ที่จะเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาสมองของชาติในระดับนี้ ด้วยความตั้งใจและระมัดระวังที่สุด อาจกล่าวได้ว่าภารกิจหลักที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการขั้นสูง ที่พร้อมจะรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำความรู้ความคิดมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนสร้างบุคลิกภาพพัฒนานิสัย และพฤติกรรมของนักศึกษาให้พร้อมที่จะเป็คนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประเทศให้เจริญก้าวหน้า หรือโดยอีกนัยหนึ่งก็คือการสร้างคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนี้แล้ว เหตุที่ผู้วิจัยสนใจศึกษานิสิตในคณะศึกษาศาสตร์ เนื่องมาจากทำให้ความสำคัญ ตามแนวความคิดของการปฏิรูปการศึกษา ของ วิจิตร ศรีสอาน. (2544). "ปฏิรูปการศึกษา : พัฒนาการวิชาชีพครู," ใน ประมวลบทความปฏิรูปการศึกษา. 21-27. ที่กล่าวถึงสารบัญญัติสำคัญ 4 ประการ สำหรับการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ การประกันคุณภาพ การใช้เทคโนโลยี และการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประการสุดท้ายนี้ถือเป็ส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะไม่ว่าจะปฏิรูปในแนวใด ครูและบุคลากรทางการศึกษาถือวาเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษาดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดสารบัญญัติเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาเอาไว้ ในลักษณะที่เป็การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เรียกว่าเป็การปฏิรูปทั้งระบบและครบกระบวนการก็ว่าได้ ตามความคิดที่ว่า หากไม่สามารถพัฒนาครูให้มี

คุณภาพที่ดีขึ้น และให้วิชาชีพครูมีมาตรฐานสูงขึ้น โอกาสที่ครูจะเป็นกลไกของการปฏิรูปการเรียนรู้ก็คงจะทำได้ยาก สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การยกระดับมาตรฐานของวิชาชีพ การพัฒนาเพื่อให้ครูประจำการและครูใหม่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ

จากความสำคัญของคุณภาพชีวิตและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ย่อมจะทำให้การคาดหวังว่าคุณภาพชีวิตของนิสิตที่ศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา และเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของประเทศย่อมมีสูงตามไปด้วย เหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นถึงความจำเป็นในการที่จะศึกษา คุณภาพชีวิตของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี อันเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เพื่อให้ได้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตตามตัวแปรส่วนบุคคล ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลพื้นฐานมาเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไปและในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ เฮนเดอร์ชอท และคนอื่น ๆ (Hendershott and others. 1992 : 11-19) มาใช้เป็นกรอบในการแบ่งการศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตออกเป็น 5 ด้าน คือ ชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม ที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ด้านชีวิตการเรียน (Academic Life) ชีวิตสังคม (Student Social Life) ที่อยู่อาศัย (Housing) ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relationships) และบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (Student Services) จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต

สมมติฐานของการวิจัย

นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตในคณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนนิสิตกลุ่มอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2544 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 1,015 คน เป็นนิสิตชาย 332 คน และนิสิตหญิง 683 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ กำหนดขนาดโดยประมาณค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ในการศึกษาที่ 95 เปอร์เซนต์ และใช้สูตรการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจาก ธนัน อนุมานราชธน (2544 : 113-114) เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 287 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นนิสิตชาย 94 คน และนิสิตหญิง 193 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร ดังนี้คือ

1. ใช้ระดับชั้นปีเป็นชั้นของการสุ่ม โดยแบ่งนิสิตออกเป็นชั้นปีที่ 1 -4
2. ใช้เพศเป็นหน่วยของการสุ่ม ในแต่ละชั้นปีแบ่งนิสิตออกเป็น เพศชาย และ เพศหญิง แล้วสุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดมาใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ
 - 1.1 เพศ -
 - 1.2 ระดับชั้นปี
 - 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน -
 - 1.4 รายได้ของนิสิต
2. ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านชีวิต การเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณภาพชีวิตของนิสิต หมายถึง สภาพที่นิสิตรับรู้และประเมินตนเอง จากสิ่งต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ในอดีตและชีวิตประจำวัน ซึ่งประเมินได้จากด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ชีวิตการเรียน (Academic Life) ประกอบด้วย จำนวนหน่วยกิต งานที่ได้รับมอบหมาย เนื้อหารายวิชา การสอนของอาจารย์ ผลการเรียน ความรู้ความสามารถ สาขาวิชา คณะวิชา จำนวนนิสิต

1.2 ชีวิตสังคม (Student Social Life) ประกอบด้วย การพักผ่อน งานอดิเรก กิจกรรมทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย งานเลี้ยง การเล่นกีฬา

1.3 ที่อยู่อาศัย (Housing) ประกอบด้วย ความสะดวกสบายในบ้าน ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย พื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ การเดินทาง เพื่อนบ้าน

1.4 ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relationships) ประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อน

1.5 บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (Student Services) ประกอบด้วย โรงอาหาร ห้องสมุด สโมสร สนามกีฬา สหกรณ์ กิจกรรมนิสิต

2. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 .

3. ระดับชั้นปี หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average) ของทุกวิชานับตั้งแต่เริ่มเรียนในภาคเรียนที่ 1 ของชั้นปีที่ 1 จนถึงสิ้นสุดภาคการศึกษาที่ 1 ของปีการศึกษา 2544 โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.01-2.74

4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

5. รายได้นิสิต หมายถึง จำนวนเงินที่นิสิตได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเพื่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในแต่ละเดือน โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

5.1 รายได้ระดับต่ำ หมายถึง ต่ำกว่า 3,000 บาท

5.2 รายได้ระดับปานกลาง หมายถึง ระหว่าง 3,000-5,000 บาท

5.3 รายได้ระดับสูง หมายถึง ตั้งแต่ 5,001 บาท ขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
2. ระดับชั้นปี
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. รายได้ของนิสิต

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตเหล่านี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคุณภาพชีวิต
2. แนวคิดเชิงทฤษฎี
3. องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต
4. การประเมินคุณภาพชีวิต
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

1. ความหมายของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญและอยู่ในความสนใจของนักวิจัยในหลาย ๆ สาขา จึงเป็นคำที่ถูกใช้อย่างแพร่หลาย แต่ความหมายนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม สภาพปัญหา ค่านิยม โครงสร้าง ประสบการณ์ ความรู้ ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะนิยามความหมายของคุณภาพชีวิตอย่างเฉพาะเจาะจง

แอนดรูว์, วิททีย์ และ แคมป์เบล (สมคิด หนูเจริญกุล. 1988: 34; อ้างอิงจาก Andrew & Withey. 1976; Campbell. 1976) กล่าวถึง คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าคุณภาพชีวิตที่พบบ่อย อาทิ เช่น แบบแผนชีวิต (Style of Life) ซึ่งหมายถึงลักษณะทางจิตและสังคมที่คนใน ชุมชนนั้นประพฤติปฏิบัติ ระดับความเป็นอยู่ (Level of Living) ซึ่งมีความหมายถึงการประเมินทางด้านวัตถุที่แวดล้อมบุคคลและจิตใจของบุคคลว่าจะผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ส่วนคำว่าวิถีชีวิต (Way of Life) เป็นคำรวมมีความหมายถึงระดับความเป็นอยู่แบบแผนชีวิต มาตรฐานการดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตเข้าไว้ด้วยกัน คำที่ใช้มากในงานวิจัยเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิตของต่างประเทศมี อาทิ คุณภาพชีวิต (Quality of Life) สุขภาวะ หรือความเป็นอยู่ที่ดี (Well-Being) และความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้นิยามของคุณภาพชีวิตเอาไว้ หลายแนวคิด ซึ่งในปัจจุบันก็ยังคงมีความหมายที่กว้าง และ ซับซ้อนแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

องค์การอนามัยโลก ให้ความหมายเอาไว้ว่าเป็นการรับรู้ของบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม และระบบคุณค่าที่เขาผู้นั้นอาศัยอยู่ และในส่วนที่สัมพันธ์กับจุดหมาย การคาดหวัง มาตรฐาน และสิ่งที่เกี่ยวข้องของเขาด้วย คุณภาพชีวิตเป็นมโนทัศน์ที่กว้างขวาง และเป็นวิถีที่

ซับซ้อนของบุคคลในเรื่องของสุขภาพกาย สภาวะทางจิต ระดับของความเป็นอิสระของตนเอง ความสัมพันธ์ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (กิติกร มีทรัพย์ . 2537: 62)

คณะกรรมการว่าด้วยคุณภาพชีวิตของชาวอเมริกัน (The Panel on the Quality of American Life) ได้ให้คำจำกัดความของคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นความรู้สึกสุขสบาย พลวัตของความพึงพอใจ ซึ่งประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับที่หนึ่ง มีอิสรภาพจากความหวาดหวั่น ความยากจน ความเจ็บป่วย ความไม่รู้หนังสือ และความหวาดกลัวต่อผลกระทบของภัยอันตรายต่าง ๆ ต่อชีวิตส่วนระดับที่สอง คือ มีโอกาสสำหรับความเจริญงอกงามส่วนบุคคล (Personal Growth) ความสมปรารถนา และความภาคภูมิใจในตนเองในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ โอกาสที่จะสร้างสัมพันธภาพทางสังคมกับครอบครัว เพื่อนฝูง ชุมชน และผู้ร่วมงาน โอกาสที่จะได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมของครอบครัว ชุมชน และหน้าที่การงาน ความสามารถที่จะเข้าถึงและได้ชื่นชมความสวยงามตลอดจนความเพลิดเพลินทางสติปัญญาซึ่งหมายรวมถึง การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ งานแสดงดนตรี การใช้เวลาสาธารณะและห้องสมุดประชาชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการศึกษาและอื่น ๆ รวมไปถึงความสามารถที่จะเข้าถึงกิจกรรมที่มีไว้เพื่อนันทนาการ เช่น การท่องเที่ยว การกีฬา การอ่านและดูโทรทัศน์ เป็นต้น (พิเชษฐ์ อุดมรัตน์. 2535 : 168-169)

ซิดซีย์ สนั่นเสียง (2529: 5) สรุปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตได้เป็น 3 แนวคิด คือ

1. ชีวิตที่มีคุณภาพ คือ ชีวิตที่บุคคลสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจสังคม การเมือง ตลอดจนสภาพแวดล้อมได้ ดังนั้น จึงพิจารณาว่า ชีวิตที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเป็นสำคัญที่จะปรับตัวให้ผสมกลมกลืนกับระบบที่ตัวบุคคลอาศัยอยู่

2. ชีวิตที่มีคุณภาพ คือ ชีวิตที่อยู่ในระบบสังคมที่ดี โดยการปรับสภาพเศรษฐกิจสังคม การเมือง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมให้ดีเพื่ออำนวยความสะดวกให้บุคคลมีชีวิตที่ดี ดังนั้น จึงพิจารณาว่าชีวิตที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับระบบของสังคม ที่จะปรับให้คนในสังคมดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. ชีวิตที่มีคุณภาพ คือ ชีวิตที่บุคคลและสังคมมีการปรับตัวเข้าด้วยกัน ซึ่งแนวความคิดนี้ถือว่า ชีวิตที่ดี มีคุณภาพนั้น ต้องมีการปรับตัวทั้งระบบสังคมและตัวบุคคล ให้ผสมกลมกลืนไป

แคมป์เบล (Campbell .1976: 117) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นมิติที่มีหลายรูปแบบ ขึ้นกับความสุขและความพึงพอใจในชีวิตของแต่ละคน โดยเปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ที่เป็นอยู่กับการณ์ที่อยากให้เป็น

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528: 1-2) ได้ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ องค์ประกอบของความจำเป็นพื้นฐานที่เหมาะสม อย่างน้อยก็น่าจะมีอาหารที่เพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม มีสุขภาพกายและจิตใจดี ได้รับการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งได้รับบริการพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประกอบการและดำรงชีวิตอย่างยุติธรรม

เบนเนทท์ (วันเพ็ญ วอกลาง. 2525 : 11; อ้างอิงจาก Bennett. 2519) ได้พิจารณา เรื่อง "ชีวิตที่มีคุณภาพ" แทน "คุณภาพชีวิต" โดยได้กล่าวว่าคนที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ย่อมให้ความหมายคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ไม่มีวิธีการตายตัวใด ๆ ที่จะวัดคุณภาพชีวิตของบุคคล และตามความเห็นของ Bennett ได้แบ่งชีวิตที่มีคุณภาพออกเป็น 2 ระดับ

1. ระดับแรก เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพ มีความมั่นคง และอิสระจากความไม่ถูกต้อง

2. ระดับสอง เกี่ยวข้องกับความต้องการ ซึ่งเป็นที่พอใจของแต่ละบุคคล เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยบุคคลจะต้อง

2.1 มีค่านิยมที่ เหมาะสมกลมกลืนกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถใช้เป็นรากฐานการตัดสินใจอันสำคัญของชีวิต

2.2 มีความสมดุลระหว่างความปรารถนา และความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนา

2.3 มีจุดมุ่งหมายของชีวิต

2.4 มีชีวิตกลมกลืนกับครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

ประกา รัตนเมฆานนท์ (2532 : 13) กล่าวสรุปว่า คุณภาพชีวิต คือ ความรู้สึกเป็นปกติสุข (Sense of Well - Being) มีความหมายใกล้เคียงกับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งเป็นผลรวมของการตอบสนองความรู้สึกภายในบุคคล

ซาน (Zhan. 1992 : 979) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต คือ ระดับความพึงพอใจ ซึ่งขึ้นกับประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละบุคคล

โอเรม (Orem. 1985 : 179) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตมีความหมายเช่นเดียวกับความผาสุก (Well - Being) ซึ่งการรับรู้ของบุคคลต่อการมีชีวิตอยู่ตามประสบการณ์ของความพึงพอใจ ความรู้สึกเป็นสุขภายในใจ

ยัง และลองแมน (Padilla & Grant.1985: 46 ; citing Young & Longman. 1983) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า เป็นระดับความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบัน เกิดขึ้นจากการรับรู้ของบุคคลนั้น

พาดิลลาและคณะ (Padilla, et al. 1983: 177) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า เป็นการรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะสุขภาพ โดยวัดจากความสามารถใน

การทำหน้าที่ต่าง ๆ ของร่างกาย ทัศนคติของตนเองต่อสุขภาพ ความพอใจในชีวิต และความรู้สึกว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือจากสังคม

เมื่อพิจารณาจากการศึกษาข้างต้น จะพบว่าคุณภาพชีวิตมีความหมายกว้างขวาง ซับซ้อน ครอบคลุมลักษณะที่เป็นความต้องการทางวัตถุและทางจิตของบุคคลและลักษณะที่เป็นคุณค่า มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของบุคคล หรือ สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตได้ว่า ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยที่บุคคลนั้นรับรู้ความเป็นอยู่ของตนเองอันเนื่องมาจากสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ในอดีตและในชีวิตประจำวัน

2. แนวคิดเชิงทฤษฎี

ทฤษฎีที่มักจะถูกกล่าวถึง ในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต คือ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Owen. 1987 : 97-105) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง ความต้องการของมนุษย์ใน 5 ด้านหลัก คือ กาย จิต และสังคม ซึ่งสรุปว่าความต้องการของมนุษย์นั้นมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น มนุษย์ทุกคนจะพยายามหาทางสนองตอบความต้องการตั้งแต่ระดับต่ำสุด เมื่อความต้องการขั้นต่ำสุดได้รับการตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจแล้ว ความต้องการขั้นที่สองจะเกิดขึ้น และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะหาทางตอบสนองความต้องการนั้น เมื่อความต้องการขั้นที่สองได้รับการตอบสนองบรรลุเป้าหมายแล้ว ความต้องการขั้นที่ 3 จะถูกพัฒนาและกระตุ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการระดับต่อไป

ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์มีลำดับดังต่อไปนี้

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานทางสรีระ (Basic Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการทำงานของร่างกาย เพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน ให้ร่างกายคงสภาพอยู่ได้ ได้แก่ ความต้องการอาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety & Security Needs) เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ทางร่างกาย จิตใจ รวมทั้งทรัพย์สินและผลประโยชน์ เช่น วัยเด็กต้องการการปกป้องคุ้มครองจากผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่ต้องการความมั่นคงในอาชีพ การเงิน เป็นต้น

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Love & Belongings Needs) เป็นความต้องการความรักจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง คนรอบข้าง ต้องการให้คนอื่นยอมรับตน ต้องการความเป็นมิตรจากคนอื่น ต้องการความสนิท ความเป็นเจ้าของ ต้องการเป็นสมาชิก เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

4. ความต้องการเกียรติยศ ความภาคภูมิใจในตน (Self – Esteem Needs) เป็นความต้องการความมีชื่อเสียง เป็นที่นับถือของคนอื่น ต้องการให้คนอื่นยกย่องและเห็นว่าตนมีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อสังคม

5. ความต้องการที่จะให้ตนเองได้ประสบความสำเร็จ ตามที่ปรารถนาสูงสุดโดยอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง (Self-Actualization Needs) เช่น ต้องการเป็นคนดี มีคุณธรรม ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ได้อยู่ในตำแหน่งบริหาร ใช้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ เป็นต้น

ในระยะหลัง มาสโลว์ ได้เพิ่มระดับความต้องการอีก 2 ชั้น คือ ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ (Need to Know and Understand) ได้แก่ ความต้องการที่จะแสวงหาความรู้ที่มีคุณค่าอย่างกว้างขวางชัดเจน ต้องการรู้และเข้าใจโลกอย่างแจ่มชัด และความต้องการด้านสุนทรียะ (Aesthetic Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะรู้จัก เข้าถึง และรู้สึกซาบซึ้งในสิ่งที่เป็นศิลปะจรรโลงใจ ความต้องการทั้ง 7 ชั้นนี้ ความต้องการ 4 ชั้นแรกมีความจำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง ไม่เช่นนั้นแล้วจะทำให้บุคคลเกิดความเครียด เป็นทุกข์ ส่วนความต้องการ 3 ชั้นหลังอาจจะไม่เกิดกับทุกคน และเมื่อเกิดแล้วแม้ไม่ได้รับการตอบสนองก็ไม่ทำให้เดือดร้อนหรือเป็นทุกข์ แต่ถ้าได้รับการตอบสนองจะทำให้บุคคลมีความสุขพึงพอใจสูงขึ้นมาก การที่มนุษย์ได้รับสิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านร่างกายในจำนวนที่เหมาะสม จะทำให้มีสุขภาพกายดี และการได้รับสิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตใจอย่างเพียงพอ จะทำให้มีสุขภาพจิตดี การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีจะนำความสุขความพอใจมาสู่มนุษย์ นั่นคือ การได้รับสิ่งที่ต้องการจะนำความสุขความพอใจมาสู่มนุษย์ ซึ่งหมายถึง การมีความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง

3. องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

ชนิดา เรืองเดช (2539 : 15) ได้ศึกษานิยามความหมายของคุณภาพชีวิต และพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดทางสังคมเป็นอย่างมาก ในทางสังคมศาสตร์ มีความพยายามที่จะหาตัวชี้วัดทางสังคม (Social Indicators) เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคม โดยที่ตัวชี้วัดดังกล่าวยังแบ่งได้เป็นตัวชี้วัดเชิงวัตถุวิสัย (Objective Indicator) และเชิงจิตวิสัย (Subjective Indicator) ที่แปลผลมาจากความรู้สึกส่วนบุคคล และตัวชี้วัด ดังกล่าว ก็แตกต่างกันไป ตามแนวคิดของศาสตร์สาขาวิชาที่แตกต่างกัน นักเศรษฐศาสตร์ศึกษาโดยเน้นด้านผลผลิตประชาชาติหรือรายได้ประชาชาติ (Gross National Product) จาก มุมมองที่ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ภาวะเศรษฐกิจที่ดี ด้านการแพทย์และสาธารณสุขเน้นศักยภาพของบุคคลหลังความเจ็บป่วย หรือการวัดอัตราป่วย อัตราตาย แต่ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมทำการศึกษาคูณภาพชีวิตโดยเน้นศึกษาสภาพการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางด้านร่างกายและด้านชีววิทยา เพราะมีแนวคิดว่าคุณภาพชีวิตจะลดลงถ้าอยู่ท่ามกลาง

สภาพแวดล้อมที่เป็นพิษและการจราจรที่ติดขัดเป็นอย่างมากนั้น หมายความว่า สภาพแวดล้อมที่บุคคลดำรงชีพอยู่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้วย ชีวิตในเมืองจะมีคุณภาพดีขึ้นหากเมืองนั้นมีสภาวะเหมาะสมกับประชากรที่อาศัยอยู่และประชากรมีทัศนคติที่ดีต่อสภาวะของเมืองด้วย อย่างไรก็ตาม การวัดเชิงปริมาณของวัดที่ถูกเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตาม ไม่น่าจะเพียงพอสำหรับ การแสดงถึงคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งต้องการข้อมูลเชิงจิตวิสัยเข้ามาพิจารณาด้วย ซึ่งเป็นมุมมองของนักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา โดยเน้นทางจิตวิสัยศึกษาความต้องการของมนุษย์และการได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น แปลผลเป็นการให้ความหมายที่มีต่อสภาพความเป็นจริงที่บุคคลประสบ ซึ่งองค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่ถูกกล่าวถึงในแต่ละงานวิจัยมีแตกต่างกันไป โดยจะคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแม้ว่าจะไม่ครอบคลุมทุกประการ แต่ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยเหล่านั้นล้วนแต่ให้ประโยชน์ในแง่มุมมองที่แตกต่างกันไปทั้งสิ้นและหากสรุปปัจจัยต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ แล้ว สิ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตล้วนตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของ มาสโลว์ คือ ปัจจัยทางด้านกาย จิตและสังคมนั่นเอง

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีการกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตแตกต่างกันออกไป ดังนี้

แคมป์เบล และคนอื่น ๆ (เสาวนีย์ ตนะดุลย์. 2533 : 9 ; อ้างอิงจาก Campbell and others . 1976) มิติที่มีความสำคัญต่อชีวิตของประชาชนมี 15 มิติ ได้แก่ การแต่งงาน (Marriage) ชีวิตครอบครัว (Family Life) สุขภาพ (Health) บริเวณที่อยู่อาศัยเพื่อนบ้าน (Neighborhood) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Friendships) งานบ้าน (Housework) งานอาชีพ (Job) ชีวิตในอเมริกา (Life in The United State) ชุมชนหรือเมือง (City or Country) ที่อยู่อาศัย (Housing) มิติที่ไม่ใช่งาน (Non-work) ประโยชน์ของการศึกษา (Usefulness of Education) มาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ระดับการศึกษา (Amount of Education) และ การออมทรัพย์ (Savings)

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และนิภา มนูญปัจจุ (2525 :101-124) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งซึ่งบอกคุณภาพชีวิต 3 ด้าน ดังนี้ 1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย สิ่งซึ่งบอกมี อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว สิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ ภาวะแวดล้อมที่ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ เสี่ยงมีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต ได้แก่ รายได้ มีการคมนาคมที่สะดวก มีโอกาสได้รับการศึกษา และการประกอบอาชีพที่เท่ากัน มีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เป็นต้น 2) คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ สิ่งซึ่งบอกมี การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ ประโยชน์ การแสดงออกทางอารมณ์ อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและชุมชน ความรักในหมู่คณะ 3) คุณภาพชีวิตด้านความคิด จิตใจ ได้แก่ความมีระเบียบวินัย ค่านิยมทางวัฒนธรรม

ธรรม มีความรู้ สติปัญญา ความสามารถป้องกันและแก้ปัญหาทั้งในระดับบุคคลครอบครัวและชุมชน

นิพนธ์ พัวพงศกร (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และเพ็ญจันทร์ ประดับมุข. 2535 : บรรณาธิการ ; อ้างอิงจาก นิพนธ์ พัวพงศกร. 2531)กล่าวถึงองค์ประกอบคุณภาพชีวิตจำแนกตามความต้องการด้านต่าง ๆ ของชีวิต 6 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ ปัจจัย 4 สุขภาพอนามัย พลังงาน การออมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว และในการประกอบอาชีพ

2. ด้านอารมณ์ ได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณประโยชน์ ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรัก และความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ

3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาด และเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการคมนาคมที่สะดวก

4. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่ โอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมในสังคม ความร่วมมือร่วมใจในชุมชน การเป็นที่ยอมรับในชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตัวเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

5. ด้านความคิด ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษาวิชาชีพ ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของตนเอง ครอบครัวและชุมชน การเป็นที่ยอมรับในชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตัวเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

6. ด้านจิตใจ ได้แก่ การมีคุณธรรมในส่วนตัวและในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวที ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข

อุทุมพร จามรมาน (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร พบองค์ประกอบที่บ่งถึงคุณภาพชีวิตที่สำคัญ 8 ประการ คือ 1) ทศนคติต่อการมีชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานคร 2) ลักษณะความเป็นอยู่ 3) การเป็นเจ้าของหรือการถือครองบ้านและที่ดิน 4) อาชีพหลักอาชีพรอง 5) นันทนาการ 6) บริการจากรัฐ 7) การใช้เวลาว่างที่บ้าน 8) สุขภาพอนามัย ประเทศไทยเน้น คำว่า "คุณภาพชีวิต" ถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาสังคม

คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.) (เดิมศักดิ์ เศรษฐวิธานิช และคณะ.2542: 72-76) ได้กำหนดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

ซึ่งหมายถึง ความจำเป็นขั้นต่ำที่สุดที่ทุกคนในชุมชนควรจะมี หรือควรจะเป็นในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้มีชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขตามสมควร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทของประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2533 ขณะนั้นได้กำหนดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ออกเป็น 8 หมวด 32 ตัวชี้วัด และได้มีการพัฒนาและปรับปรุงตัวชี้วัดเรื่อยมาจนในปี 2540 ได้พัฒนาความจำเป็นพื้นฐานให้มีทั้งหมด 8 หมวด 39 ตัวชี้วัด ดังนี้

หมวดที่ 1 สุขภาพดี (ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี)

- 1.1 หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลก่อนคลอด และฉีดวัคซีนครบ
- 1.2 หลังตั้งครรภ์ได้รับการทำคลอด และดูแลหลังคลอด
- 1.3 หญิงตั้งครรภ์ได้กินอาหารอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ซึ่งมีผลทำให้เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม
- 1.4 เด็กแรกเกิดได้กินนมอย่างเดียวยังน้อย 4 เดือนแรกติดต่อกัน
- 1.5 เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบ
- 1.6 เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ได้กินอาหารอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
- 1.7 เด็กอายุ 6-15 ปี ได้กินอาหารถูกต้องครบถ้วน
- 1.8 เด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบ
- 1.9 ครัวเรือนไม่กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ไม่ทำให้สุกด้วยความร้อน
- 1.10 ครัวเรือนมีการบริโภคเกลือไอโอดีน
- 1.11 ครัวเรือนได้กินอาหารควบคุมที่มีตรา อย.
- 1.12 ครัวเรือนมีความรู้เรื่องการช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม

หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย (ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม)

- 2.1 ครัวเรือนมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพคงทนถาวรอย่างน้อย 5 ปี
- 2.2 ครัวเรือนมีและใช้ส้วมถูกหลักสุขาภิบาล
- 2.3 ครัวเรือนมีน้ำสะอาดบริโภคเพียงพอตลอด 5 ลิตร ต่อคนต่อวัน
- 2.4 ครัวเรือนจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ
- 2.5 ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากเสียงความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น หรือมลพิษทางอากาศ น้ำเสีย ขยะ และสารพิษ

หมวดที่ 3 ศึกษาถ้วนทั่ว (ประชาชนเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต)

- 3.1 เด็กอายุ 2-5 ปีได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง
- 3.2 เด็กที่มีอายุครบเกณฑ์ได้เข้าเรียนศึกษาภาคบังคับ
- 3.3 เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

3.4 เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับไม่ได้เข้าศึกษาต่อ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ
ต่าง ๆ

3.5 คนในครัวเรือนอายุ 14-50 ปี อ่านและเขียนภาษาไทยได้

3.6 ครัวเรือนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ 3 ครั้ง

3.7 ครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

หมวดที่ 4 ครอบครัวสุขสบาย

4.1 คู่สมรสที่ภรรยาอายุ 15-44 ปี ให้บริการคุมกำเนิด

4.2 ครอบครัวมีความอบอุ่น

4.3 ครัวเรือนมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและมีการป้องกัน

4.4. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หมวดที่ 5 รายได้มาก (ประชาชนมีการประกอบอาชีพ และมีรายได้พอเพียงแก่การ
ดำรงชีวิต)

5.1 ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาทต่อปี

หมวดที่ 6 อยากร่วมพัฒนา (ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และ
กำหนดชีวิตของตนเองและชุมชน

6.1 ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านตำบล

6.2 ครัวเรือนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

6.3 ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ

หมวดที่ 7 พาสู่คุณธรรม (ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจของตนเองได้ดีขึ้น)

7.1 ครัวเรือนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

7.2 คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา

7.3 คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่

7.4 ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

7.5 คนสูงอายุและคนพิการได้รับการดูแล

หมวดที่ 8 บำรุงสิ่งแวดล้อม (ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมกันอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม)

8.1 ครัวเรือนได้ร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

8.2 ครัวเรือนได้ร่วมทำกิจกรรมป้องกันและควบคุมสิ่งแวดล้อม

ยูเนสโก (วันเพ็ญ วอกลาง. 2535 : 13 ; อ้างอิงจาก UNESCO. : 1981.) ได้
กำหนดคุณภาพชีวิตจะดีหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 5 ประการดังนี้

1. มาตรฐานการครองชีพ อาจพิจารณาได้จากรายได้ต่อบุคคล สุขภาพ การ
ศึกษา ที่อยู่อาศัย การสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงของประชากร ในเรื่องขนาด โครงสร้างทางอายุและเพศ อัตราการเติบโตของประชากร อัตราการเกิด อัตราการตาย การย้ายถิ่น เป็นต้น

3. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม พิจารณาจากระบบสังคม ค่านิยมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น

4. กระบวนการพัฒนา พิจารณาจากลำดับความสำคัญของการพัฒนาประสิทธิภาพและความสามารถของบุคคล การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคม การค้า

5. ทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ธรรมชาติ อาหาร เงินทุน ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ

องค์การอนามัยโลก (ณรงค์ศักดิ์ ตระละภฎ. 2535: 24) ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตสำหรับบุคคล ทั่วไปว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิต 6 ด้านหลัก คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล เป็นต้น

3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independence) คือ การรับรู้ถึงความจำเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าตนไม่ต้องพึ่งพายาต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ว่าตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

5. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้

ว่าตนมีโอกาที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรม สันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality/Religion/Personal Beliefs) คือ การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

เดย์ (ปฤถณวรรตน์ คำสว่าง. 2542 : 21 ; อ้างอิงจาก Day.1978 : 37-38) ได้เสนอว่า ชีวิตของมนุษย์แต่ละคนนั้นประกอบด้วย 13 มิติย่อย คือ

1. ครอบครัว (Family Life)
2. การงานอาชีพ (Work Life)
3. ชีวิตสังคม (Social Life)
4. การพักผ่อนหย่อนใจ (Leisure/Recreation)
5. สุขภาพอนามัย (Personal Health)
6. การสาธารณสุข (Health Care)
7. การบริโภคสินค้าและบริการ (Purchase and Consumption of Goods and Services)
8. การครอบครองทรัพย์สิน (Material Possessions)
9. ทัศนภาพเกี่ยวกับตนเอง (Self)
10. ความเชื่อและศาสนา (Spiritual Life)
11. ความรู้สึกเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน (State and Local Government)
12. ความรู้สึกเกี่ยวกับรัฐบาลของตน (The Federal Government)
13. ความรู้สึกเกี่ยวกับประเทศของตน (Life in Thailand)

ถึงแม้ว่ากิจกรรมในบางกิจกรรมหรือในบางมิติ ดังกล่าวมาแล้วอาจมีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย แต่ถ้ามองในภาพรวมแล้ว กิจกรรมบางกิจกรรมหรือบางมิติก็แสดงออกถึงความพอใจหรือคุณภาพชีวิตของมนุษย์ได้เพียงพอ ความพึงพอใจในที่นี้ หมายถึง สภาพทางจิตที่แสดงออกถึงความสุขที่ได้รับรู้ว่าสิ่งที่ตนปรารถนาได้รับการตอบสนองตอบตามที่ตั้งหรือคาดหวังไว้ การที่บุคคลแสดงความพึงพอใจต่อสภาพการดำรงชีวิตของตนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งย่อมแสดงว่า ชีวิตในช่วงเวลานั้นมีคุณภาพตามที่เจ้าของชีวิตต้องการ

ซ่าน (Zhan. 1992 : 796) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบคุณภาพชีวิต ควรประกอบไปด้วยด้านความพึงพอใจในชีวิตในเรื่องทั่วไป ด้านอัตมโนทัศน์ เป็นความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับด้านภาพลักษณ์ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ด้านสุขภาพและหน้าที่ของร่างกาย การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้านสังคมและเศรษฐกิจ เป็นความพึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา และรายได้

แฮนเดอร์ซอทท์, ไรท์ และแฮนเดอร์สัน (Hendershott, Wright & Handerson. 1992: 11-19) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยวิเคราะห์ ลักษณะความสัมพันธ์ของข้อมูลประชากรของนักศึกษากับการประเมินเชิงจิตวิสัย ของการใช้ชีวิตโดยทั่วไปของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้าน รวมถึงผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรอิสระที่มีต่อความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ

1. ชีวิตการเรียน (Academic Life) เป็นการวัดสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาในเชิงวิชาการ สภาพแวดล้อมในการเรียน

2. ชีวิตสังคม (Student Social Life) คือ การแสดงหรือการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น

3. ที่อยู่อาศัย (Housing) สภาพแวดล้อมของที่อยู่ เช่น หอพัก

4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน (Student Relationships)

5. บริการที่ได้รับ (Student Services) ประกอบด้วยอาหาร ความปลอดภัย การให้คำปรึกษา สุขภาพ ศูนย์ทางศาสนา ศูนย์บริการนักศึกษานานาชาติ

เฟอร์แรนส์ และเพาเวอร์ (Ferrans & Powers. 1992 : 29-38) ได้วิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ขององค์ประกอบคุณภาพชีวิตของ George และ Bearson แล้วจึงได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพและหน้าที่ เกี่ยวกับสถานภาพของร่างกาย และความสามารถในหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมประจำวัน และการแสดงออกทางบทบาทสังคม ประกอบด้วย สุขภาพของตนเอง ความเครียด การดูแลสุขภาพ การพึ่งตนเองทางด้านร่างกาย เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมในยามว่าง ความสามารถในการเดินทาง การสร้างความสุขในวัยสูงอายุ และการมีอายุยืน

2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ เป็นสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการเพื่อนช่วยแนะแนวทางแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน ต้องการกำลังใจ การได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ ต้องการบ้านอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีงานทำ และมีเงินที่ใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย มาตรฐานการดำรงชีวิต การพึ่งพาตนเองด้านเงิน ที่พักอาศัย การทำงาน เพื่อน เพื่อนบ้าน สถานการณ์ของบ้านเมือง การได้รับการสนับสนุนทางด้านจิตใจและการศึกษา

3. ด้านจิตใจและวิญญาณ เป็นสถานภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต ประกอบด้วย ความพอใจในชีวิต ความสุขทั่วไป ความพอใจในตนเอง จุดมุ่งหมายในชีวิต ความสงบสุขของจิตใจ ความศรัทธาในศาสนา และรูปร่างหน้าตาของตน

4. ด้านครอบครัว เป็นสภาพของสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคคลประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับผู้สมรส

ฟลานาแกน (Flanagan. 1978) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนอเมริกัน กล่าวว่า มิติหนึ่งของคุณภาพชีวิต ก็คือ ความพึงพอใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคล (Domain Life Satisfaction) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ของ มาสโลว์ (1970) เครื่องมือวัดความพึงพอใจในชีวิตของ ฟลานาแกน (1978) ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความปกติสุขด้านร่างกาย และองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต

1.1 องค์ประกอบในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การมีอาหารที่ดี มีที่อยู่อาศัย มีความสะดวกสบาย มีการคาดหวังสิ่งเหล่านี้ในอนาคต มีทรัพย์สินเงินทอง และการประกันความปลอดภัยซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

1.2 สุขภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย การมีความสุขความปลอดภัยจากความเจ็บปวดด้านร่างกายและจิตใจ หลีกเลียงจากการประสบอุบัติเหตุ รวมทั้งอันตรายอื่น ๆ หลีกเลียงจากปัญหาเกี่ยวกับการติดสุรา ยาเสพติด หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความตายและผู้ป่วยสูงอายุ การรักษาและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

2. สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

2.1 สัมพันธภาพกับคู่สมรสหรือคู่รัก ได้แก่ การแต่งงานหรือการมีคู่รัก สัมพันธภาพนี้รวมถึงการมีความรัก มีมิตรภาพและความเป็นเพื่อนให้แก่กันและกัน มีความพึงพอใจในเพศสัมพันธ์ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารที่ดี รู้คุณค่าของฝ่ายตรงข้าม ยอมสละหรืออุทิศเพื่อคนที่ตนรัก

2.2 การมีและได้เลี้ยงดูบุตรหลาน ได้แก่ การที่ตนได้กลายเป็นบิดามารดา มีบุตรหลาน ความสัมพันธ์นี้รวมถึงการได้เฝ้าดูการเจริญเติบโตของลูกหลาน การใช้เวลาในการอยู่และมีความสุขกับบุตรหลาน และการเป็นแบบอย่าง การแนะนำช่วยเหลือและเรียนรู้จากบุตรหลานไปพร้อมกันด้วย

2.3 สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การมีบิดามารดา รวมทั้งเป็นสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว มีการติดต่อสื่อสาร การได้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน มีการเยี่ยมเยียน มีการสนุกสนานร่วมกัน มีความเข้าใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท มีการทำกิจกรรมร่วมกัน สนใจในสิ่งเดียวกัน ให้การยอมรับ ไว้วางใจ สนับสนุน แนะนำ มีการให้และรับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีการเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน

3. กิจกรรมทางสังคม

3.1 กิจกรรมในการให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในรูปที่กระทำการส่วนตัวหรือเป็นสมาชิกขององค์กร กลุ่มอาสาสมัคร และการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

3.2 กิจกรรมในท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การมีอิสระในทางการเมือง สังคม และการนับถือศาสนา

4. การพัฒนาตนเองและมีความสมหวังในการทำงาน

4.1 การพัฒนาด้านสติปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้ การเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา การได้รับความรู้มีความสามารถทางสมอง สามารถแก้ไขปัญหาและมีความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิตมากขึ้น

4.2 ความเข้าใจส่วนบุคคล และการวางแผนของตนเอง ได้แก่ การพัฒนาและการสร้างหลักการเบื้องต้นของชีวิต รวมถึงการมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การยอมรับในทรัพย์สินและข้อจำกัดของตน การเจริญเติบโตและการพัฒนาตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรมในชีวิต และบทบาทของตนเอง

4.3 การประกอบอาชีพการทำงาน ได้แก่ มีความสนใจ ท้าทาย และรู้สึกมีคุณค่าในการทำงาน มีความพึงพอใจในการทำงานได้ดี สามารถใช้ความสามารถที่มีอยู่ เรียนรู้ จดจำ และปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้

4.4 การแสดงความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การกล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ มีพรสวรรค์ในเรื่องดนตรี ศิลปะ การเขียน งานฝีมือ การละคร การถ่ายภาพ การเป็นนักปฏิบัติการณ์หรือนักวิทยาศาสตร์ หรือการทำกิจกรรมประจำวัน

5. การมีนันทนาการ

5.1 การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม ได้แก่ การมีความสนุกสนานทั้งที่บ้านหรือที่อื่น ๆ ก็ตาม ได้ร่วมงานปาร์ตี้ หรืองานสังสรรค์อื่น ๆ ได้พบปะกับบุคคลใหม่ ๆ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในองค์การของสังคม

5.2 การได้รับสิ่งบันเทิง ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์ หรือดูกีฬา

5.3 การหาสิ่งพักผ่อนหย่อนใจโดยตนเองเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การเล่นกีฬา การล่าสัตว์ การตกปลา การเล่นเรือ การเล่นแคมป์ การเดินป่า และการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นต้น

จากองค์ประกอบต่างๆที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามานั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาตามแนวความคิดของเฮนเดอร์ชอทท์ ไรท์ และ แฮนเดอร์สัน (Hendershott, Wright & Handerson) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยวัดคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม ที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และบริการที่ได้รับ ซึ่งผู้วิจัยนำแนวความคิดขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของการศึกษานี้มาปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัยคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. การประเมินคุณภาพชีวิต

การประเมินคุณภาพชีวิต หรือการวัดคุณภาพชีวิต มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้มีผู้ศึกษาและประเมินคุณภาพชีวิตไว้หลายแนวทาง ดังนี้

องค์การ UNESCO กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพชีวิตไว้ 2 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แอนดรูว์กับวิทเทย์ มีเบอร์กและซาน (UNESCO. 1980 : 312 ; Andrew & Withey .1976 ; Meeberg. 1993 : 32-38 ; Zhan. 1992 : 796) คือ

1. ด้านวัตถุวิสัย (Objective Indicators) คือ สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดของสังคมโดยรวม วัดได้โดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่มองเห็นได้ นับได้ วัดได้ ได้แก่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น อัตราการว่างงาน อัตราการเกิดอาชญากรรม ความหนาแน่นของประชากร รายได้ประชาชาติ อัตราการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

2. ด้านจิตวิสัย (Subjective Measures) คือ การที่บุคคลนั้น บอกเล่าถึงการรับรู้ความรู้สึกและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว เป็นการประเมินข้อมูลด้านจิตวิทยา ซึ่งอาจทำได้โดยการสอบถามความรู้สึกและเจตคติ ต่อประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับชีวิต การรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต

ถ้าพิจารณาการประเมินคุณภาพชีวิต อาจจะเป็นการบรรยายหรือเป็นคะแนนแสดงให้เห็นระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งผู้ที่ประเมินอาจจะเป็นตัวบุคคลที่ต้องการจะประเมินเองหรือผู้อื่น สเตอร์มเบอร์ก (ซินดา เรืองเดช . 2539 ; อ้างอิงจาก Stromberg . 1984) กล่าวถึงการประเมินคุณภาพชีวิตใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เชิงวัตถุวิสัยโดยวัดเป็นปริมาณ (Objective Scale Yielding Quantitative Data) เป็นเครื่องมือที่ประเมินโดยบุคคลโดยผู้อื่นเป็นผู้ประเมินเช่น ในกรณีที่บุคคลอยู่ในสภาวะความเจ็บป่วย ผู้ประเมินคือ บุคลากรทางการแพทย์ โดยประเมินออกมาเป็นคะแนน

2. เชิงจิตวิสัยโดยวัดเป็นปริมาณ (Subjective Scale Yielding Quantitative Data) เป็นเครื่องมือที่ประเมินโดยตัวบุคคลผู้ประเมินเอง ผลออกมาเป็นคะแนน

3. เชิงจิตวิสัยโดยวัดเป็นบรรยาย (Objective Scale Yielding Qualitative Data) เป็นเครื่องมือที่ประเมินโดยตัวบุคคลผู้ประเมินเอง ผลออกมาเป็นการบรรยายและบอกถึงลักษณะสภาพที่บุคคลนั้นเป็นอยู่

โดยให้ข้อคิดเห็นในการพิจารณาเลือกวิธีการประเมินคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้วัดนั้นสามารถวัดโดยใช้แนวคิดเพียงอันเดียว หรือต้องใช้หลาย ๆ แนวคิดในการวัด (Multiple Versus Single Instruments)

2. เครื่องมือที่ใช้วัดให้ผลออกมาเป็นการบรรยายคุณลักษณะ (Qualitative) หรือบอกเป็นปริมาณ (Quantitative) เครื่องมือที่บรรยายคุณลักษณะจะอธิบายเฉพาะเกี่ยว

กับผลของโรค และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิต ส่วนเครื่องมือที่ให้ผลหรือบอกเป็นปริมาณจะประเมินออกมาเป็นคะแนน

3. เครื่องมือนั้นเป็นการประเมินโดยบุคคลอื่นหรือประเมินโดยตนเอง (Objective Versus Subjective Instrument)

4. การมองมิติของคุณภาพชีวิตนั้น มองในมิติเชิงวัตถุวิสัย (Objective Dimension) หรือมองในมิติเชิงจิตวิสัย (Subjective Dimension)

ฉะนั้นในการเลือกเครื่องมือเพื่อใช้วัดคุณภาพชีวิต จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าจุดประสงค์ของการวิจัยคืออะไร ต้องการให้ผู้อื่นเป็นผู้ประเมิน เช่น เจ้าหน้าที่ทางด้านสุขภาพ หรือต้องการให้ผู้ป่วยประเมินตนเองว่ารู้สึกถึงคุณภาพชีวิตตนเองเป็นอย่างไร นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องการประเมินเชิงวัตถุวิสัย หรือจิตวิสัย

ฟลานาแกน (Flanagan. 1978) ได้พยายามที่จะประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวอเมริกัน โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวอเมริกัน 3,000 คน ที่ต่างอายุ เชื้อชาติ และภูมิภาค เพื่อที่จะหาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ข้อคำถามที่ใช้ถาม จะถามถึงความคิดเห็นว่าที่ผ่านมามีความรู้สึกพึงพอใจกับสิ่งใด และคิดว่าสิ่งใดมีความสำคัญและจำเป็นกับชีวิตมากที่สุด ซึ่งจากผลการสำรวจรวบรวมได้ทั้งหมด 6,500 เหตุการณ์ เหตุการณ์บางเหตุการณ์มีความใกล้เคียงกันจึงจัดเป็นหมวดหมู่ได้ทั้งหมด 5 ด้าน และ 15 ข้อย่อย

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้ตั้งเกณฑ์ เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตที่เรียกว่า "ความจำเป็นพื้นฐาน" (จปฐ.) และมีโครงการรณรงค์คุณภาพชีวิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528-2530 เป็นต้นมา เกณฑ์กำหนดคุณภาพชีวิตตามหลักของ จปฐ. นี้ ยังขาดลักษณะทางด้านจิตใจอยู่มาก แต่ก็พอถือได้ว่าเป็นเกณฑ์เบื้องต้นสำหรับใช้ในการพัฒนาสังคมได้ในช่วงเวลาหนึ่งสำหรับประชาชนในชนบทที่ยังมีความยากจนและขาดสนทางด้านวัตถุอยู่

นอกจากนี้การประเมินคุณภาพชีวิตอาจพิจารณาจากโครงสร้างของคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. การประเมินโดยพิจารณาว่าคุณภาพชีวิตประกอบด้วยโครงสร้างมิติเดียวซึ่งนิยมกันมากในอดีต บุคคลจะประเมินคุณภาพชีวิตของคนโดยใช้คำถามเดียวสรุปถึงคุณภาพชีวิต โดยรวมทั้งหมด ซึ่งถือว่าการประเมินที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ (สมคิด หนูเจริญกุล. 1988 : 35 ; อ้างอิงจาก Andrew & McKennell. 1980)

2. การประเมินโดยมีแนวคิดว่าคุณภาพชีวิตประกอบด้วยโครงสร้างหลายมิติ คุณภาพชีวิตของบุคคลไม่ได้ขึ้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นกับหลายสิ่ง ซึ่งประกอบเป็นคุณภาพชีวิต แนวคิดนี้ได้นำมาใช้ในการประเมินคุณภาพชีวิตในบุคคลที่เจ็บปวด โดยเชื่อว่าประเมินคุณภาพชีวิตผู้ป่วยได้เหมาะสม ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงกว่าประเมินจากมิติเดียว (Padilla & Grant.1985 : 53 ; Zhan.1992 : 796)

สปิทเซอร์และคณะ (Spitzer, et. al. 1981 : 34) ได้กล่าวสรุปถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพชีวิตที่ดีว่า ควรประกอบด้วยลักษณะ 10 ประการ ดังนี้

1. ข้อความสั้น เข้าใจง่าย และนำไปใช้ได้สะดวก
 2. กว้างขวาง ครอบคลุมองค์ประกอบของชีวิตแต่ละด้าน จำนวนข้อความควรมีรายละเอียดมากพอที่จะครอบคลุมประกอบในแต่ละด้าน
 3. เนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา เช่น ในการประเมินคุณภาพชีวิตของคนไทยควรจะสอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรมของสังคมไทย
 4. ควรเป็นปริมาณ เช่น ข้อมูลที่ใช้รวบรวมสามารถให้คะแนนเป็นตัวเลข
 5. สามารถใช้ในหลายสถานการณ์ด้วยข้อจำกัดที่น้อยที่สุดเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านอายุ เพศ อาชีพ และชนิดของโรคเรื้อรัง
 6. ได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้
 7. เป็นที่ยอมรับในการวัด โดยเฉพาะผู้ชำนาญทางคลินิก
 8. มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะสุขภาพของผู้ถูกวัด
 9. แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างเด่นชัด ในกลุ่มผู้ถูกวัดที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน
 10. มีเหตุผลดี
- ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี รวมถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิต ผู้วิจัยจึงเน้นการประเมินทั้งทางด้านจิตวิสัยเป็นหลัก เนื่องจากจากตัวแปรอิสระของการวิจัยจะเป็นลักษณะข้อมูลเชิงอัตวิสัย ทำให้ได้ประเมินตามเกณฑ์ทั้งทางจิตวิสัยและอัตวิสัยไปพร้อมๆ กัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ศรีผ่อง จิตกรรมกิจศิลป์ (2526) ได้ทำการศึกษา การรับรู้เรื่องคุณภาพชีวิตของผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์ของการเคหะแห่งชาติ เขตห้วยขวาง โดยทำการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตและสิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยแบ่งมิติสุขภาวะ 14 มิติ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและสุขภาพ ที่อยู่อาศัย รายได้ สวัสดิการสังคม การมีงานทำ ชื่อเสียงเกียรติยศ สิทธิเสรีภาพ การศึกษา สังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา และขนบธรรมเนียม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์ของการเคหะแห่งชาติ เขตห้วยขวาง จำนวน 336 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับรับประทานอาหารที่ปรุงสะอาด ถูกหลักอนามัย การมีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอตามความจำเป็น การที่เจ็บป่วยแล้วมีโรงพยาบาลและสถานื่อนามัยอย่างเพียงพอ การมีที่อยู่อาศัยที่พอหลับนอนได้เป็นที่เป็นที่ทาง

การมีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในสิ่งจำเป็น การมีรถโดยสารบริการให้ความสะดวกในการเดินทาง การมีความมั่นคงและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การเป็นผู้บำเพ็ญคุณความดีจนได้รับการยกย่องชมเชยโดยทั่วไป การมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา การจบการศึกษาภาคบังคับเป็นอย่างดี การอยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน การมีอากาศบริสุทธิ์ปราศจากควันพิษ การมีศาสนาประจำชาติ และการมีความภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติเป็นอันดับแรกของแต่ละปัจจัย และอยู่ในเกณฑ์เกือบทั้งหมด ยกเว้นการเป็นผู้บำเพ็ญคุณความดีจนได้รับการยกย่องชมเชยโดยทั่วไป ผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์แห่งนี้รับรู้ว่าคุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับเรื่องดังกล่าวในเกณฑ์ปานกลาง สำหรับการรับรู้ในเรื่องสิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต พบว่า การรับรู้ความไม่ปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายและภาวะค่าครองชีพสูง กระทบกระเทือนต่อคุณภาพชีวิตเป็นอันดับแรก ส่วนสิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับอีก 4 อันดับ คือ การติดยาเสพติดให้โทษ สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การว่างงาน และการไร้ที่อยู่อาศัย โดยรับรู้ว่ามีสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อคุณภาพชีวิตในเกณฑ์มาก

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้เรื่องคุณภาพชีวิตของผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์ของการเคหะแห่งชาติ เขตห้วยขวาง ตามตัวแปร เพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและขนาดครอบครัว พบว่า ในเรื่องปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตนั้น ผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์ของการเคหะแห่งชาติ เขตห้วยขวาง มีการรับรู้เรื่องนี้ไม่แตกต่างกันตามตัวแปรข้างต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งการกรณีพิจารณาแยกแต่ละปัจจัยและพิจารณา รวมทั้งหมด สำหรับเรื่องสิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนั้น พบว่า ผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์มีการรับรู้เรื่องนี้โดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกันตามตัวแปรข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาแยกรายข้อ พบว่า ผู้อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์ของการเคหะแห่งชาติ เขตห้วยขวาง มีการรับรู้แตกต่างกันตามตัวแปรเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 8 การมีประชากรในวัยเด็กมาก ๆ ข้อ 12 อัตราร้อยต่อความตายสูง และข้อ 24 การสงครามและการสู้รบ ส่วนข้ออื่นๆ และตัวแปรอื่นๆ พบว่า มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สว่างจิต ศรีระชา (2530) ได้วิจัยเรื่อง "ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น" ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยและใช้ชีวิตอยู่ในหอพักร่วมกับนักศึกษาเป็นเวลาประมาณ 6 และรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสังเกตและสัมภาษณ์ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นครอบคลุม 6 ด้าน คือ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านการเมืองการปกครอง และศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อชีวิตนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษา ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย และเที่ยวเตร่ในเมืองขอนแก่น ชีวิตนักศึกษาในด้าน วัฒนธรรมและประเพณี ส่วนใหญ่วัฒนธรรมและประเพณีที่จัดขึ้นมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาใหม่ชีวิต

นักศึกษาด้านสังคม นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมากกว่าบุคคลอื่น ด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่ใช้เงินเป็นค่าอาหาร และสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นด้านการศึกษา นักศึกษารุ่นพี่มีบทบาทสำคัญ ในการให้คำปรึกษาด้านการเรียนแก่นักศึกษารุ่นน้อง ด้านการเมือง การปกครอง การจัดกิจกรรมจะเกิดจากการเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ เนื่องมาจากความบกพร่องของการบริหารงานของมหาวิทยาลัย องค์ประกอบที่มีผลต่อชีวิตนักศึกษา ได้แก่ สภาพมหาวิทยาลัย สภาพหอพักนักศึกษา วัฒนธรรมและประเพณีนักศึกษา ลักษณะการเรียนการสอนกลุ่มเพื่อน การบริหารงานของมหาวิทยาลัย ลักษณะนักศึกษา ครอบครัว และกลุ่มสังคมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย สภาพสังคม สภาพการเมืองการปกครองของประเทศ และสื่อสารมวลชน

เสาวนีย์ ณะจุลย์ (2533) ได้ทำการศึกษา “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยได้ทำการศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ความพึงพอใจในงานอาชีพ ครอบครัวหรือชีวิตสมรส ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจในสุขภาพ นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาการให้ความสำคัญที่สุดแก่มิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต และวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม ความเครียด ความศรัทธาในศาสนา และความเชื่อในไสยศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในหมู่บ้านปัญญา นวธานี เสนานิเวศน์ แพลตดินแดง และชุมชน ส.พิทยา จำนวน 288 คน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดี กล่าวคือ มีความรู้สึกว่าพึงพอใจในชีวิต นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในมิติต่าง ๆ พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วประชาชนมีความพึงพอใจในงานอาชีพและสุขภาพในระดับปานกลาง ในมิติครอบครัวหรือชีวิตสมรส และมิติที่อยู่อาศัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในมิติดังกล่าวสูง สำหรับสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในมิตินี้อยู่ในระดับต่ำ การให้ความสำคัญแก่มิติต่าง ๆ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่ครอบครัว หรือชีวิตสมรสมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สุขภาพ งานอาชีพ และที่อยู่อาศัย ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตจำแนกตามเพศ พบว่าเพศไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และความพึงพอใจในมิติต่าง ๆ เช่นเดียวกับตัวแปรอายุ ไม่พบว่าอายุส่งผลกับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม สำหรับความพึงพอใจในแต่ละมิติ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานอาชีพ และความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นพบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และความพึงพอใจในมิติต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้น ความพึงพอใจในสุขภาพ ส่วนสถานภาพทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต และความพึงพอใจในทุกมิติ

สำหรับการวิเคราะห์ระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในทุกมิติเช่นกัน แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม นอกจากนี้ พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม ความศรัทธาในศาสนา ความเครียดมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในไสยศาสตร์กับความพึงพอใจในชีวิต

สุวรรณณี ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ (2534) ได้ทำการศึกษา “คุณภาพชีวิตของคนไทย” ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบท” กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 600 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 ราย แยกเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนแออัด 100 ราย และนอกชุมชนแออัด 100 ราย ผู้ที่อยู่ในชนบทเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท นครนายก สมุทรสาคร สุพรรณบุรี ราชบุรี และสระบุรี มีจำนวน 400 ราย อยู่ในเขตเทศบาล 200 ราย และนอกเขตเทศบาล 200 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอน ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากแนวความคิดการวัดคุณภาพชีวิตของ เดย์ (Day) และโอรัส สิลากุลชนิด ซึ่งได้แบ่งชีวิตโดยรวมของแต่ละคนออกไปเป็น 13 มิติ ดังที่กล่าวในองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนั้น

ผลการศึกษาพบว่า คนไทยในกรุงเทพมหานครและจังหวัดภาคกลาง ส่วนมากมีความพึงพอใจในชีวิตของตน มิติชีวิตที่แสดงระดับความพึงพอใจสูงมาก ได้แก่ ครอบครัวตนเอง สังคม สุขภาพอนามัย และความเชื่อและศาสนา มีความแตกต่างกันอยู่บ้างสำหรับผู้ที่อยู่ในเขตเมืองและชนบท คือเรื่องการทำงาน ซึ่งรวมทั้งรายได้ด้วย พบว่า ผู้ที่อยู่ในเขตชนบทและในชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่ำ แต่ผู้ที่อยู่นอกเขตชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร และในเขตเทศบาลของจังหวัดภาคกลาง มีความพึงพอใจค่อนข้างสูง

ภาวนา ใจประสาธ (2534) ได้ศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเพื่อเปรียบเทียบการดำรงชีวิตของนักศึกษาโดยส่วนรวม และแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านความเป็นอยู่ในหอพัก ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบสอบถามการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิสำเนา รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านความเป็นอยู่ในหอพัก ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อเปรียบเทียบการดำรงชีวิตของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน

นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาที่รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองระดับต่ำ ปานกลางและสูง มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อ่องจิต เมธยะประภาส (2537) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดการศึกษาต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน โดยศึกษากรณีโรงเรียนนวมินทราชูทิศ โดยศึกษาถึงผลของการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน ด้านบริการชุมชน และสวัสดิการนักเรียน และระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสรีระ ประกอบด้วย การมีร่างกายแข็งแรง การรับประทานอาหารเช้า สุขลักษณะ ความสามารถทางกีฬา
2. ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ผลการเรียน การแสดงออกทางวิชาการ
3. ด้านจิตใจ ประกอบด้วย ความเมตตากรุณา ความมีคุณธรรม การบำเพ็ญประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัย พบว่า ผลการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อควบคุมปัจจัยด้านครอบครัวพบว่า การจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารกิจการนักเรียน ด้านบริการชุมชนการจัดสวัสดิการ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับปานกลาง สำหรับด้านบริการกิจการนักเรียน ด้านสุขภาพอนามัย ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับต่ำ ส่วนการจัดการศึกษาทั้งหมดทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับปานกลาง

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แฮดเดด (Haddad, A.S. 1986) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตนักศึกษาวิทยาลัยจอร์ตาเนียน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและความสำคัญ 16 องค์ประกอบ เพื่อบ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นชาย 178 คน หญิง 122 คน ผลการวิเคราะห์บ่งชี้ว่า ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ 16 องค์ประกอบ ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าผู้ที่มีความพึงพอใจในสุขภาพ รายได้ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และครอบครัวน้อย สรุปก็คือ การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนและรายได้ เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ดีที่สุด

ฟลานาแกน (Flanagan. 1978) ทำการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวอเมริกัน โดยหาคำจำกัดความของคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ใหญ่ ซึ่งสำรวจโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง

3 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 30 ปี กลุ่มอายุ 50 ปี และกลุ่มอายุ 70 ปี พบว่าเรื่องต่าง ๆ ที่ชาวอเมริกันส่วนใหญ่กำหนดว่าเป็นส่วนประกอบคุณภาพชีวิตมี 15 เรื่อง เรียกว่า มิติของความพอใจในชีวิต มีรายละเอียดดังนี้ คือ องค์ประกอบในการดำเนินชีวิต สุขภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพกับคู่สมรส การเลี้ยงดูบุตรหลาน สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนสนิท การให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ในสังคม การร่วมกิจกรรมในท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ การพัฒนาสติปัญญา ความเข้าใจส่วนบุคคลและการวางแผน การประกอบอาชีพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม การได้รับสิ่งบันเทิง และการหาสิ่งพักผ่อนหย่อนใจ โดยร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างรายงานว่ามิติดังกล่าวในชีวิตในระดับที่ดีและดีมาก รวมทั้งยังเสนอการใช้การศึกษารายบุคคลในเชิงลึก เพื่อกำหนดค่าจำกัดความของคุณภาพชีวิต และเพื่อวางแผนพัฒนารูปแบบของแบบประเมินที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต

เฮนเดอร์ชอทท์, ไรท์ และเฮนเดอร์สัน (Hendershott, Wright & Henderson. 1992) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา โดยศึกษาจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและวัดความพึงพอใจในความเป็นอยู่ของนักศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน คือ ด้านชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม ที่อยู่ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และบริการที่ได้รับในมหาวิทยาลัย พบว่า ในแง่ของความพึงพอใจโดยรวมขึ้นอยู่ในระดับสูง นอกจากนั้นยังพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสังคม ความสัมพันธ์กับเพื่อน และชีวิตการเรียน มีผลอย่างมากต่อความเป็นอยู่ที่ดีหรือคุณภาพชีวิตโดยรวม ส่วนบริการที่นักศึกษาได้รับกับที่อยู่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับบริการต่าง ๆ น้อย และยังมี การรับรู้ที่ผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในมหาวิทยาลัย ส่วนข้อมูลประชากรนั้น เพศมีความสำคัญที่สุด โดยเพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวม ชีวิตด้านการเรียนและสังคมอายุจะมีผลทางบวกเมื่อมีอายุมากขึ้น โดยจะมีผลต่อชีวิตสังคม การเรียนและความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งอาจอธิบายได้ว่านักศึกษาในชั้นสูงกว่า มีความเกี่ยวข้องกันมากขึ้นเรียนมากกว่า

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่นั้นมุ่งเน้นในด้านการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตโดยทั่วไปของประชาชน มากกว่าที่จะสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตของกลุ่มนิสิตนักศึกษา และไม่พบการศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตคณะต่าง ๆ โดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาเพราะงานวิจัยในต่างประเทศหลาย ๆ งานวิจัยให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคคลในวัยเรียนมาก อีกทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ก็มีการศึกษาคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามแต่ความสนใจของผู้วิจัย เพราะคุณภาพชีวิตเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษาคุณภาพชีวิตมาใช้ในการศึกษากับกลุ่มนิสิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยในนิสิตนักศึกษากลุ่มอื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2544 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 1,015 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งผู้วิจัยใช้ขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประมาณค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าที่ 95 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้สูตรในการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จาก ธนัน อนุমানราชธน (2544: 113-114)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่า } n = \frac{1,015}{1 + 1,015(.05)^2}$$

$$n = 287$$

2. เมื่อขนาดประชากรเท่ากับ 1,015 คน และต้องการกลุ่มตัวอย่าง 287 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28.27 ของประชากรที่ศึกษา ก็จะสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชั้นปี	เพศ	จำนวนประชากร (N)			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นปีที่ 1		62	154	216	18	43	61
ชั้นปีที่ 2		71	138	209	20	39	59
ชั้นปีที่ 3		98	165	263	28	47	75
ชั้นปีที่ 4		101	226	327	28	64	92
รวม		332	683	1015	94	193	287

3. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเพศ และชั้นปีแล้ว ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยประกอบด้วยแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนิสิต
2. แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต

ขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนิสิต เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ สาขาวิชาเอก ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check List)

ตัวอย่าง แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนิสิต

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง (ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ)

1. เพศ ชาย หญิง
2. ระดับชั้นปี ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3

ชั้นปีที่ 4

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ต่ำกว่า 2.00
 ระหว่าง 2.01 - 2.74
 ตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

4. รายได้ของนิสิตต่อเดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท
 ระหว่าง 3,000 – 5,000 บาท
 ตั้งแต่ 5,001 ขึ้นไป

2. แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต เป็นแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามตามวิธีแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) จากหลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530 : 79 - 80)

2.3 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย อาศัยแนวคิดจากแบบวัดคุณภาพชีวิตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต โดยกำหนดข้อคำถามตามแนวคิดของ แฮนเดอร์ชอท์, ไรท์ และเฮนเดอร์สัน (Hendershott, Wright & Henderson. 1992 : 11 – 19) เป็นหลัก

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิตที่สร้างขึ้นจำนวน 91 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย ไม่จริงเลย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงศ์อินทร์ และอาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง ตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา และการใช้ภาษาให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต ที่ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 83 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ด้วยวิธีการหาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อตามวิธี t -test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์มาใช้ ปรากฏว่าได้ข้อความที่มีอำนาจจำแนกสามารถจำแนกนิสิตที่มีคุณภาพชีวิตสูงและต่ำออกจากกันได้ 58 ข้อคำถาม (ค่า t มีค่าอยู่ระหว่าง 1.76 ถึง 7.52) เป็นข้อความทางบวก 45 ข้อ ข้อความทางลบ 13 ข้อ (รายละเอียดการหาค่าอำนาจจำแนก แสดงในภาคผนวก)

2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิตไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbrach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125-126) ปรากฏว่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดใหม่ที่มี 58 ข้อคำถาม มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9150

ตัวอย่าง แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ไม่ใช่แบบทดสอบความรู้ของท่าน เพียงแต่ต้องการทราบความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับข้อความเหล่านั้น โปรดตอบให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด

2. โปรดกา ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด โดย

จริงที่สุด หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดกับท่านเป็นประจำทุกครั้ง

จริง หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับท่านเกือบทุกครั้ง

จริงบ้าง หมายถึง เป็นสิ่งที่บางครั้งเกิดขึ้นกับท่าน บางครั้งไม่เกิดขึ้นกับท่าน

จริงน้อย หมายถึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับท่านน้อยครั้งมาก

ไม่จริงเลย หมายถึง เป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับท่านเลย

3. ในแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ในช่องต่าง ๆ ได้เพียง 1 ช่องเท่านั้น

4. ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าตอบไม่ครบแบบสอบถามที่ท่านทำจะเสียทั้งชุด และเนื่องจากท่านไม่ต้องเขียนชื่อลงในแบบสอบถาม ข้อมูลของท่านจึงเป็นความลับ

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จ ริ ง น้อย	ไม่จริง เลย
1. สมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้ามีความสนิทสนมและเป็นกันเอง					
2. ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามลักษณะของข้อความในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อความที่มีลักษณะทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด ให้ 5 คะแนน

จริง ให้ 4 คะแนน

จริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

จริงน้อย ให้ 2 คะแนน

ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน

2. ข้อความที่มีลักษณะทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด ให้ 1 คะแนน

จริง ให้ 2 คะแนน

จริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

จริงน้อย ให้ 4 คะแนน

ไม่จริงบ้าง ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ ตามสูตรการหาค่าอันตรภาคชั้น (วรรณรี ปานศิริ และอำนาจ วัจจัน. 2542 : 19) ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{โดย พิสัย} = \text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}$$

$$= 5 - 1$$

$$= 4$$

การประมาณจำนวนชั้น 3 ชั้น

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{4}{3}$$

จึงสามารถกำหนดเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตต่ำ

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนำเสนอต่อ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 15 –20 มีนาคม 2545 จากการตอบแบบสอบถาม 287 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76.66 และเป็นแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อ จำนวน 213 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74.21 รายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปีที่ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง			กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ			ร้อยละเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่าง
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
1	18	43	61	15	34	49	17.07
2	20	39	59	18	29	47	16.38
3	28	47	75	21	40	61	21.25
4	28	64	92	20	36	56	19.51
รวม	94	193	287	74	139	213	74.21

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนและตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว มาตรวจให้คะแนนและจัดระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10.0.7

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าความถี่
 - 1.2 ค่าร้อยละ
 - 1.3 ค่าเฉลี่ย
 - 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อตามวิธีการของ t -test

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbrach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125-126)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่า t-test

3.2 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่า F-test

3.3 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ใช้ค่าการเปรียบเทียบพหุคูณ โดยใช้สูตร LSD ซึ่งมีการปรับเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดไม่เท่ากัน(บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. 2543 : 162 – 182)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ในการนำเสนอและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p	แทน	ค่าที่ใช้แสดงผลความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	74	34.70	139	65.30	213	100.00
2. ระดับชั้นปี						
ชั้นปีที่ 1	15	7.00	34	16.00	49	23.00
ชั้นปีที่ 2	18	8.50	29	13.60	47	22.10
ชั้นปีที่ 3	21	9.90	40	18.80	61	28.60
ชั้นปีที่ 4	20	9.40	36	16.90	56	26.30
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)						
ต่ำกว่า 2.00	9	4.20	2	0.90	11	5.20
ระหว่าง 2.01 – 2.74	33	15.50	71	33.30	104	48.80
ตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป	32	15.00	66	31.00	98	46.00
4. รายได้ของนิสิตต่อเดือน						
ต่ำกว่า 3,000 บาท	14	6.60	29	13.60	43	20.20
ระหว่าง 3,000 – 5,000 บาท	56	26.30	98	46.00	154	72.30
ตั้งแต่ 5,001 ขึ้นไป	4	1.90	12	5.60	16	7.50

ตาราง 3 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 213 คน เมื่อจำแนกตามเพศได้นิสิตชาย 74 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 และนิสิตหญิง 139 คน คิดเป็นร้อยละ 65.30 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นปีได้นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 23 นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 นิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 เมื่อจำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.01-2.74 มี 104 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไปมี 98 คน คิดเป็นร้อยละ 46 เมื่อจำแนกตามรายได้ของนิสิตต่อเดือน พบว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 นิสิตที่มีรายได้ระหว่าง 3,000-5,000 บาท 154 คน คิดเป็นร้อยละ 72.30 และนิสิตที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 ขึ้นไป 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับ

ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน

คุณภาพชีวิต	n = 213		ระดับคุณภาพชีวิต
	\bar{X}	S.D.	
ด้านชีวิตการเรียน	3.40	0.50	ปานกลาง
ด้านชีวิตสังคม	3.50	0.66	ปานกลาง
ด้านที่อยู่อาศัย	3.66	0.62	ปานกลาง
ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.82	0.51	สูง
ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย	2.91	0.63	ปานกลาง
รวม	3.46	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีระดับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.51) ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้านจำแนกตามเพศ

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน	เพศชาย		ระดับ คุณภาพชีวิต	เพศหญิง		ระดับ คุณภาพชีวิต
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
ด้านชีวิตการเรียน	3.41	0.51	ปานกลาง	3.40	0.49	ปานกลาง
ด้านชีวิตสังคม	3.48	0.65	ปานกลาง	3.51	0.66	ปานกลาง
ด้านที่อยู่อาศัย	3.69	0.64	สูง	3.65	0.61	ปานกลาง
ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.83	0.49	สูง	3.81	0.51	สูง
ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย	2.92	0.60	ปานกลาง	2.91	0.64	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.47	0.46	ปานกลาง	3.45	0.47	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพศชายมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.46$) และนิสิตเพศหญิงมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45, S.D. = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชายมีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.69, S.D. = 0.64$ และ $\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.49$) ส่วนนิสิตหญิงมีเพียงคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเท่านั้นที่อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.81, S.D. = 0.51$) ส่วนคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ ทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามระดับชั้นปี

คุณภาพชีวิตด้านชีวิต การเรียน	ชั้นปีที่ 1		ระดับ	ชั้นปีที่ 2		ระดับ	ชั้นปีที่ 3		ระดับ	ชั้นปีที่ 4		ระดับ
	\bar{X}	S.D.		คุณภาพ ชีวิต	\bar{X}		S.D.	คุณภาพ ชีวิต		\bar{X}	S.D.	
ด้านชีวิตการเรียน	3.39	0.51	ปาน กลาง	3.45	0.53	ปานกลาง	3.34	0.47	ปานกลาง	3.44	0.49	ปานกลาง
ด้านชีวิตสังคม	3.45	0.63	ปาน กลาง	3.54	0.71	ปานกลาง	3.46	0.62	ปานกลาง	3.55	0.68	ปานกลาง
ด้านที่อยู่อาศัย	3.69	0.63	สูง	3.76	0.68	สูง	3.50	0.50	ปานกลาง	3.74	0.66	สูง
ด้านความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น	3.79	0.50	สูง	3.91	0.52	สูง	3.71	0.45	สูง	3.88	0.54	สูง
ด้านบริการที่ได้รับ จากมหาวิทยาลัย	2.91	0.63	ปาน กลาง	2.94	0.63	ปานกลาง	2.88	0.60	ปานกลาง	2.94	0.66	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.45	0.46	ปาน กลาง	3.52	0.49	ปานกลาง	3.38	0.42	ปานกลาง	3.51	0.48	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.46) นิสิตชั้นปีที่ 2 มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 0.49) นิสิตชั้นปีที่ 3 มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 0.42) นิสิตชั้นปีที่ 4 มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$, S.D.= 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนิสิตทุกชั้นปีอยู่ในระดับสูง ตามลำดับคือ นิสิตชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.52) นิสิตชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 0.54) นิสิตชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.79$, S.D.= 0.50) และนิสิตชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.71$, S.D.= 0.45) ส่วนคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย พบว่าอยู่ในระดับสูงดังนี้คือ นิสิตชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.76$, S.D.= 0.68) นิสิตชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.66) และนิสิตชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.69$, S.D.= 0.63) คุณภาพชีวิตในด้านชีวิตการเรียน, ด้านชีวิตสังคม และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยของนิสิตทุกชั้นปีอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการ เรียน	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ต่ำ		ระดับ คุณ ภาพ ชีวิต	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ปานกลาง		ระดับ คุณ ภาพ ชีวิต	ผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนสูง		ระดับ คุณภาพ ชีวิต
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
ด้านชีวิตการเรียน	3.05	0.75	ปานกลาง	3.36	0.53	ปานกลาง	3.49	0.40	ปานกลาง
ด้านชีวิตสังคม	3.30	0.82	ปานกลาง	3.53	0.63	ปานกลาง	3.49	0.67	ปานกลาง
ด้านที่อยู่อาศัย	3.66	0.78	ปานกลาง	3.63	0.60	ปานกลาง	3.70	0.63	สูง
ด้านความสัมพันธ์กับบุคคล อื่น	3.73	0.54	สูง	3.80	0.50	สูง	3.84	0.51	สูง
ด้านบริการที่ได้รับจาก มหาวิทยาลัย	2.66	0.47	ปานกลาง	3.07	0.70	ปานกลาง	2.78	0.51	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.28	0.59	ปานกลาง	3.48	0.48	ปานกลาง	3.46	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D.= 0.59) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= 0.48) และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D.= 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนิสิตอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.84$, S.D.= 0.51) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.50) และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.54) และยังพบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูงด้วย ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= 0.63) ส่วนในด้านอื่น ๆ นั้นพบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน	รายได้ต่ำ		ระดับ	รายได้ปานกลาง		ระดับ	รายได้สูง		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	คุณภาพชีวิต
ด้านชีวิตการเรียน	3.49	0.46	ปานกลาง	3.44	0.41	ปานกลาง	2.82	0.87	ปานกลาง
ด้านชีวิตสังคม	3.47	0.73	ปานกลาง	3.55	0.59	ปานกลาง	3.03	0.91	ปานกลาง
ด้านที่อยู่อาศัย	3.50	0.67	ปานกลาง	3.77	0.57	สูง	3.03	0.43	ปานกลาง
ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.75	0.65	สูง	3.88	0.43	สูง	3.38	0.55	ปานกลาง
ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย	2.72	0.42	ปานกลาง	3.04	0.61	ปานกลาง	2.20	0.65	ต่ำ
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.39	0.51	ปานกลาง	3.54	0.38	ปานกลาง	2.89	0.60	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีรายได้ต่ำ รายได้ปานกลาง และรายได้สูง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ($\bar{X} = 3.39$, S.D.= 0.51, $\bar{X} = 3.54$, S.D.= 0.38 และ $\bar{X} = 2.99$, S.D.= 0.60 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนิสิตที่มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.43 และ $\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.57) ส่วนนิสิตที่มีรายได้สูงมีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.20$, S.D.= 0.65) คุณภาพชีวิตด้านอื่นๆของนิสิตที่มีรายได้ต่ำ รายได้ปานกลางและรายได้สูงอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 9 - 20

ตาราง 9 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ

คุณภาพชีวิต	ชาย n = 74		หญิง n = 139		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านชีวิตการเรียน	3.41	0.51	3.40	0.49	0.077	0.939
ด้านชีวิตสังคม	3.48	0.65	3.51	0.66	-0.238	0.812
ด้านที่อยู่อาศัย	3.69	0.64	3.65	0.61	0.493	0.622
ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.83	0.49	3.81	0.51	0.332	0.740
ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย	2.92	0.60	2.91	0.64	0.182	0.856
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.47	0.46	3.45	0.47	0.203	0.839

จากตาราง 9 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพศชายและเพศหญิง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านได้แก่ ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามระดับชั้นปี

คุณภาพชีวิต	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านชีวิตการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.415	0.138	0.559	0.643
	ภายในกลุ่ม	209	51.682	0.247		
	รวม	212	52.097			
ด้านชีวิตสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.384	0.128	0.293	0.83
	ภายในกลุ่ม	209	91.187	0.436		
	รวม	212	91.570			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	2.398	0.799	2.121	0.099
	ภายในกลุ่ม	209	78.77	0.377		
	รวม	212	81.168			
ด้านความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น	ระหว่างกลุ่ม	3	1.302	0.434	1.718	0.164
	ภายในกลุ่ม	209	52.798	0.253		
	รวม	212	54.10			
ด้านบริการที่ได้รับ จากมหาวิทยาลัย	ระหว่างกลุ่ม	3	0.144	0.005	0.121	0.947
	ภายในกลุ่ม	209	82.726	0.396		
	รวม	212	82.871			
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.144	0.005	0.121	0.947
	ภายในกลุ่ม	209	82.726	0.396		
	รวม	212	82.871			

จากตาราง 10 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีระดับชั้นปีต่างกันมีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คุณภาพชีวิต	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านชีวิตการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.381	1.191	5.030	0.007**
	ภายในกลุ่ม	210	49.715	0.237		
	รวม	212	52.097			
ด้านชีวิตสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.528	0.264	0.609	0.545
	ภายในกลุ่ม	210	91.042	0.434		
	รวม	212	91.570			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.265	0.132	0.344	0.709
	ภายในกลุ่ม	210	80.903	0.385		
	รวม	212	81.168			
ด้านความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.156	0.008	0.303	0.739
	ภายในกลุ่ม	210	53.944	0.257		
	รวม	212	54.10			
ด้านบริการที่ได้รับ จากมหาวิทยาลัย	ระหว่างกลุ่ม	2	4.955	2.478	6.678	0.002**
	ภายในกลุ่ม	210	77.915	0.371		
	รวม	212	82.871			
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.392	0.196	0.918	0.401
	ภายในกลุ่ม	210	44.84	0.214		
	รวม	212	45.232			

ตาราง 11 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนและคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และคุณภาพชีวิตโดยรวมนั้นพบว่าไม่แตกต่างกัน

การทดสอบเป็นรายคู่ใช้การเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 12 - 13

ตาราง 12 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	n	\bar{X}	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
			3.05	3.36	3.49
ต่ำ (≤ 2.00)	11	3.05	-	0.31*	0.44**
ปานกลาง (2.01-2.74)	104	3.36	-	-	0.13*
สูง (≥ 2.75)	98	3.49	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนดีกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนดีกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจาก มหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	\bar{X}	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
			ต่ำ	สูง	ปานกลาง
			2.66	2.78	3.07
ต่ำ (≤ 2.00)	11	2.66	-	0.12	0.41*
สูง (≥ 2.75)	98	2.78	-	-	0.29**
ปานกลาง (2.01-2.74)	104	3.07	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยดีกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยดีกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต

คุณภาพชีวิต	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านชีวิตการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.878	2.939	13.353	.000**
	ภายในกลุ่ม	210	46.219	0.220		
	รวม	212	52.097			
ด้านชีวิตสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.068	2.034	4.882	.008**
	ภายในกลุ่ม	210	87.503	0.417		
	รวม	212	91.570			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	2	9.434	4.717	13.810	.000**
	ภายในกลุ่ม	210	71.734	0.342		
	รวม	212	81.168			
ด้านความสัมพันธ์กับ บุคคลอื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	3.801	1.901	7.935	.000**
	ภายในกลุ่ม	210	50.299	0.240		
	รวม	212	54.10			
ด้านบริการที่ได้รับ จากมหาวิทยาลัย	ระหว่างกลุ่ม	2	12.265	6.133	18.240	.000**
	ภายในกลุ่ม	210	70.605	0.336		
	รวม	212	82.871			
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.302	3.151	16.996	.000**
	ภายในกลุ่ม	210	38.930	0.185		
	รวม	212	45.232			

จากตาราง 14 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การทดสอบเป็นรายคู่ใช้การเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 15 – 20

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตโดยรวมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต

รายได้ของนิสิต	n	\bar{X}	รายได้ของนิสิต		
			สูง	ต่ำ	ปานกลาง
			2.89	3.39	3.54
สูง	16	2.89	-	0.50**	0.65**
ต่ำ	43	3.39	-	-	0.15*
ปานกลาง	154	3.54	-	-	-

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 15 พบว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นิสิตที่มีรายได้ต่ำและนิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต

รายได้ของนิสิต	n	\bar{X}	รายได้ของนิสิต		
			สูง	ปานกลาง	ต่ำ
			2.82	3.44	3.49
สูง ($\geq 5,000$)	16	2.82	-	0.62**	0.67**
ปานกลาง (3,000-5,000)	154	3.44	-	-	0.05
ต่ำ ($\leq 3,000$)	43	3.49	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 16 พบว่า นิสิตที่มีรายได้ต่ำและนิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนดีกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต

รายได้ของนิสิต	n	\bar{X}	รายได้ของนิสิต		
			สูง	ต่ำ	ปานกลาง
			3.03	3.47	3.55
สูง ($\geq 5,000$)	16	3.03	-	0.44**	0.52**
ต่ำ ($\leq 3,000$)	43	3.47	-	-	0.08
ปานกลาง (3,000-5,000)	154	3.55	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 17 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ปานกลางและนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ต่ำมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคมตกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามรายได้ของนิสิต

รายได้ของนิสิต	n	\bar{X}	รายได้ของนิสิต		
			สูง	ต่ำ	ปานกลาง
			3.03	3.50	3.77
สูง	16	3.03	-	0.47**	0.74**
ต่ำ	43	3.50	-	-	0.27**
ปานกลาง	154	3.77	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 18 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยตกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ต่ำและนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ต่ำ มีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยตกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม
รายได้ของนิสิต

รายได้ของนิสิต	รายได้ของนิสิต				
	n	\bar{X}	สูง	ต่ำ	ปานกลาง
			3.38	3.75	3.88
สูง	16	3.38	-	0.37*	0.50**
ต่ำ	43	3.75	-	-	0.13
ปานกลาง	154	3.88	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 19 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้าน
ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดีกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 และนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ต่ำมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดี
กว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย
ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม
รายได้ของนิสิต

รายได้ของนิสิต	รายได้ของนิสิต				
	n	\bar{X}	สูง	ต่ำ	ปานกลาง
			2.20	2.72	3.04
สูง	16	2.20	-	0.52**	0.84**
ต่ำ	43	2.72	-	-	0.32**
ปานกลาง	154	3.04	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 20 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้าน
บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยดีกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ต่ำและนิสิตระดับปริญญา
ตรีที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้ต่ำมี
คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยดีกว่านิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรายได้สูง อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต

สมมุติฐานการวิจัย

นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวม และเป็นรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,015 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการกำหนดตามสูตรการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คนและดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ระดับชั้นปีเป็นชั้นของการสุ่มและเพศเป็นหน่วยของการสุ่ม แล้วสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็นเพศชายจำนวน 94 คน และเพศหญิงจำนวน 193 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 287 ชุด ได้รับกลับคืน 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76.66 และเป็นแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 213 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74.21

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนิสิต แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท โดยสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 58 ข้อ สอบถามคุณภาพชีวิต 5 ด้าน คือ ด้านชีวิตการ

เรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต ใช้การคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและรายได้ของนิสิต โดยใช้การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว กรณีพบว่ามีความสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD ที่มีการปรับปรุงสูตรสำหรับใช้ในกรณีที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 นิสิตเพศชายและเพศหญิง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตชายมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ส่วนในด้านอื่นคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตหญิงมีเพียงคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเท่านั้นที่อยู่ในระดับสูง ด้านอื่นที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง

1.2 นิสิตในทุกระดับชั้นปีมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตทุกชั้นปีมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ในระดับสูง และนิสิต 3 ชั้นปี คือชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 มีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยของนิสิตทุกระดับชั้นปีอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ของนิสิตในทุกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง และคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย ของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านอื่นของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 นิสิตที่มีรายได้ต่ำ ปานกลาง และสูง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนิสิตที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง อยู่ในระดับสูง ในขณะที่นิสิตที่มีรายได้สูงอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของนิสิตที่มีรายได้ปานกลางอยู่ในระดับสูง ส่วนนิสิตที่มีรายได้สูงมีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำ และคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ ที่เหลือของนิสิตในทุกระดับรายได้อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต สรุปได้ดังนี้

2.1 นิสิตเพศชายและเพศหญิง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($GPA \geq 2.75$) มีคุณภาพชีวิตด้านการเรียนสูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ($GPA \leq 2.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มี คุณภาพชีวิตด้านการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านการเรียนสูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับในด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นิสิตที่มีรายได้ แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตโดยรวมเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตที่มีรายได้ปานกลางและนิสิตที่มีรายได้ต่ำ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ในด้านชีวิตการเรียน นิสิตที่มีรายได้ต่ำ และนิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ด้านชีวิตสังคม นิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตที่มีรายได้ต่ำ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านที่อยู่อาศัยนั้น นิสิตที่มีรายได้ต่ำและนิสิตที่มีรายได้ปานกลาง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีรายได้ปานกลาง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น นิสิตที่มีรายได้ปานกลาง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตที่มีรายได้ต่ำมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย นิสิตที่มีรายได้ต่ำและนิสิตที่มีรายได้ปานกลาง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่า นิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีรายได้ปานกลาง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ คือ

1. การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้พยายามปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนิสิต อีกทั้งระบบการสอบเข้าที่ ทำให้นิสิตมีโอกาสได้เลือกเรียนวิชาที่ตนเองสนใจ ซึ่งเป็นผลให้นิสิตรู้สึกพึงพอใจกับการเรียนในคณะศึกษาศาสตร์ อีกทั้งทางมหาวิทยาลัยได้พยายามปรับปรุงระบบสาธตูปโภคภายในมหาวิทยาลัย สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนและบริการด้านต่าง ๆ พอสมควร ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านชีวิตสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น การจัดกิจกรรมกีฬาภายใน การตั้งชมรมต่าง ๆ การจัดการอบรมอภิปรายให้ความรู้ กิจกรรมอาสาสมัครต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้นิสิตได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และพัฒนาทักษะทางสังคมแล้ว ก็ยังช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

และในกรณีของนิสิตในมหาวิทยาลัย มีโอกาสที่จะเลือกเข้าร่วมหรือทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองได้ ซึ่งเวลาในการทำกิจกรรมนั้นจะไม่กำหนดแน่นอนเหมือนกับการศึกษาในระดับอื่น ๆ ทำให้นิสิตมีความเป็นอิสระมากขึ้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาและปรับปรุงทางด้านวัตถุหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย อาจมีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการที่เกิดจากงบประมาณ ตัวผู้ปฏิบัติ หรือนิสิตอาจประสบปัญหาในการแบ่งเวลาสำหรับกิจกรรมกับการเรียน ปัญหาการปรับตัว เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจส่งผลทำให้นิสิตมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิรัศม์ วชิรโชติ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาคุณภาพชีวิตนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าคุณภาพชีวิตทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านชีวิตทางสังคม ด้านชีวิตการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านเวลาว่างและการพักผ่อนหย่อนใจ ด้านชีวิตความเชื่อและศาสนา ด้านการบริการทางด้านสุขภาพ ด้านทรัพย์สิน ด้านตนเอง และด้านท้องถิ่น ของนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62) อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะนิสิตส่วนใหญ่รู้สึกพอใจกับการเรียนในคณะศึกษาศาสตร์ โดยเฉพาะรู้สึกว่าการเรียนทำให้ตนเองมีความรู้เพิ่มขึ้น มีความสุขกับการเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด ถึงแม้ว่าบางครั้งจะรู้สึกเบื่อหรือไม่พอใจในระบบการเรียนการสอนบ้าง ก็เป็นเรื่องปกติ ซึ่งอาจส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ อ่องจิต เมชยะประภาส (2537: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน ด้านบริการชุมชน และสวัสดิการนักเรียน และระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนนวมินทราชูทิศ แล้วพบว่า ผลการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านสุขภาพอนามัย และด้านสวัสดิการ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับปานกลาง

ด้านชีวิตสังคม ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมทางสังคมในระดับมหาวิทยาลัยนั้น มักจะเป็นการทำตามกลุ่มเพื่อน เนื่องจากกลุ่มนิสิตยังเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนิสิต ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมการอบรม การแข่งขันกีฬา การตัดสินใจเลือกชมรมหรือทำกิจกรรมที่ตนเองชอบตามความสนใจจริง ๆ นี้ อาจส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของนิสิตด้านชีวิตสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวนา ใจประสาธ (2534: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษามีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นอยู่ในหอพัก ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและด้านการเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทย ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบท ใน 13 มิติ คือ ชีวิตครอบครัว สังคม การงาน สุขภาพอนามัย การนันทนาการ ความเชื่อและศาสนา ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง

การได้รับบริการทางด้านสาธารณสุข การบริโภคสินค้าและบริการ การครอบครองทรัพย์สิน ท้องถิ่นของตน รัฐบาลไทยและชีวิตในเมืองแล้วพบว่า มิติชีวิตที่แสดงระดับความพึงพอใจสูงมากมีเพียง ครอบครัว ตนเอง สุขภาพอนามัย และความเชื่อและศาสนาเท่านั้น

ด้านที่อยู่อาศัย ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่านิสิตอยู่ในวัยของการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งโดยวัฒนธรรมของไทยแล้ว นิสิตก็จะอาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือในบางกรณีที่บ้านอยู่ไกลก็อาจอาศัยหอพักอยู่ ทำให้นิสิตไม่รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ สภาพแวดล้อม ที่ตั้ง ขนาดของพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นฝ่ายจัดการให้ ด้วยเหตุนี้อาจส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่างจากการศึกษาของ เสาวนีย์ ดนเดกุลย์ (2533: บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาคูณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วพบว่า ประชาชนจะให้ความสำคัญต่อมิติที่อยู่อาศัย ในระดับปานกลาง แต่ในผลการศึกษาคูณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในมิติต่าง ๆ นั้น ประชาชนมีความพึงพอใจในมิติที่อยู่อาศัยระดับสูง และในงานวิจัยของ จินตนา ศรีธรรมมา (2539 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชนบท จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวถึงลักษณะของที่อยู่อาศัยว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตโดยรวม คือ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก ข้อคำถามที่เน้นความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด คือ สมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลอย่างสูงต่อนิสิต ด้วยความสัมพันธ์อันใกล้ชิดดังกล่าว จึงส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นสูง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ แฮดเด็ด (Haddad.1986) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตนักศึกษาวิทยาลัยจอร์เจีย ซึ่งผลการวิเคราะห์บ่งชี้ว่า การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนและรายได้ เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ดีที่สุด และงานวิจัยของ เอื้ออารี แจ่มผล (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของเพื่อนและวิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่านิสิตส่วนใหญ่ ได้รับความสะดวกและรู้สึกเพียงพอกับบริการต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยได้จัดเอาไว้ให้ โดยเฉพาะในด้านการประสานงานของสโมสรนิสิตที่ช่วยในการติดต่อในด้านกิจกรรม กับทางมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตาม การให้บริการด้านต่าง ๆ ก็อาจประสบปัญหาของการกระจายของบริการที่อาจยังไม่ทั่วถึงหรือครอบคลุมทั่วทั้งมหาวิทยาลัย เช่น บริการให้คำปรึกษา บริการด้านอุปกรณ์กีฬา

หรือโรงอาหาร ซึ่งอาจส่งผลให้บุคลากรมีระดับคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งบริการเหล่านี้เป็นบริการสังคมขั้นพื้นฐาน ตามที่ศรีทบทิม พานิชพันธ์ (2540:12) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การจัดบริการพื้นฐานทางสังคม สาธารณูปโภคและบริการอื่น ๆ เป็นการอำนวยความสะดวกและถือเป็นสวัสดิการแก่สังคม เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลให้มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพได้อีกทางหนึ่ง

2. การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของนิสิต เมื่อพิจารณาตามตัวแปรเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม และคุณภาพชีวิตโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างจากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนิสิตที่ไม่ได้จำแนกตามตัวแปร คือ คุณภาพชีวิตทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบเดียวกัน เนื่องจากนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างล้วนอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม ระบบต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเป็นรูปแบบเดียวกัน โอกาสในการที่จะได้รับประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อน อาจารย์ ย่อมคล้ายคลึงกัน จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลของการวิจัยออกมาในระดับเดียวกัน ในอีกกรณีหนึ่ง อาจเกิดจากการที่ตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน ด้านชีวิตสังคม และคุณภาพชีวิตโดยรวม ดังในงานวิจัยของ ศศิตรี มุขิโรชิต (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยสำคัญบางประการที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียน และพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระดับคะแนนเรียนเฉลี่ย และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบอาชีพของผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของ อเล็กซานเดอร์ และซิมมอน (วาสนา เจือทอง.2531 ; อ้างอิงจาก Alexander & Simmon.1975.) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นฟังก์ชัน ของ องค์ประกอบลักษณะส่วนบุคคล ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม องค์ประกอบด้านสถานศึกษา องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน องค์ประกอบของอิทธิพลภายนอกอื่น ๆ และองค์ประกอบที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และอื่น ๆ ที่ไม่สามารถอธิบายได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต เพราะผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ย่อมหมายถึงผู้นั้นมีความพร้อมในองค์ประกอบต่าง ๆ มากกว่า ซึ่งแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ผู้ที่มีความพร้อมในองค์ประกอบต่าง ๆ น้อยกว่า หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั่นเอง

ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า เมื่อจำแนกตามตัวแปรแล้วนิสิตที่มีตัวแปรดังต่อไปนี้ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง เพศชาย ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และรายได้ปานกลาง ส่วนในตัวแปรอื่น ๆ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก

สภาพสังคมของไทยนั้น นิสิตระดับมหาวิทยาลัยยังเป็นวัยที่ต้องพึ่งพาบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในด้านการเงิน และที่อยู่อาศัย ดังนั้นสภาพที่อยู่อาศัยของนิสิตก็มักจะเป็นบ้านของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ในกรณีที่บ้านอยู่ไกล เดินทางไม่สะดวก หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ทำให้ต้องอาศัย หอพักอยู่ ความรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่าย รวมถึงสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ก็ยังคงอยู่กับ ผู้ปกครอง จึงทำให้เป็นไปได้ว่า สภาพที่อยู่อาศัยจะอยู่ในเกณฑ์ดี หรือจากการที่ไม่ต้อง รับผิดชอบโดยตรงต่อที่อยู่อาศัยนั้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยในหลาย ๆ ตัวแปร อยู่ในระดับสูง ซึ่งต่างจากงานวิจัยของ เอื้ออารี แจ่มผล (2533 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว อิทธิพลของโรงเรียน และอิทธิพลของชุมชนที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทุมพร จามรمان (2528 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร และพบว่า ลักษณะความเป็นอยู่ อาชีพหลัก อาชีพรอง การใช้เวลาว่างและสุขภาพอนามัย เป็น องค์ประกอบที่บ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร

คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนิสิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนก ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างไปจาก ระดับคุณภาพชีวิตของนิสิต เมื่อไม่ได้จำแนกตามตัวแปรเลย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตเป็น กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการนั้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล.2540 : 337-338) พัฒนาการ ทางสังคมจะเป็นไปในลักษณะของการผูกพันกับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ระยะนี้จัดเป็นการเริ่มต้น ชีวิตกลุ่มอย่างแท้จริง เพราะกลุ่มยังสนองความต้องการทางสังคมด้านต่าง ๆ ครอบคลุมถึงแม้จะมีอิทธิพลอยู่แต่จะลดบทบาทลง การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจ ของเด็กวัยนี้ แต่การคบเพื่อนก็ย่อมมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ระคับระคองจิตใจ ของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ซึ่งแะสิ่งมีประโยชน์ เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าต่างคนต่างเป็นเจ้าของ ชีวิตของกันและกัน โลกนี้มีที่รักและมีผู้รัก แต่ในมุมกลับกัน เพื่อนก็อาจชักนำวัยรุ่นไปในทาง เสื่อมเสียได้ เพราะไม่เพียงแต่การรวมกลุ่มกันเท่านั้น แต่วัยนี้ยังต้องการสร้างความผูกพัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่มแบบผู้ใหญ่อีกด้วย เพราะเริ่มสำนึกว่าตนเป็นผู้ใหญ่แล้ว ด้วยเหตุที่วัยนี้ มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่อยู่ด้วยกันมากกว่าบุคคลในวัยอื่น จึงอาจส่งผลให้คุณภาพชีวิต ในด้านนี้สูงตามไปด้วย

ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ในกลุ่มของนิสิตที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า เป็น เพียงคุณภาพชีวิตด้านเดียวที่อยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งรายได้ของนิสิตที่มีระดับต่ำและปานกลางนั้น พบเหมือนกัน ว่า คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยตามตัวแปรเหล่านี้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสิ้น ที่ตัวแปรตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ส่งผลให้คุณภาพชีวิต ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมใน

มหาวิทยาลัยรวมถึงบริการต่าง ๆ ที่นิสิตได้รับนั้นเหมือนกัน และนิสิตรับรู้ถึงบริการเหล่านี้ได้อย่างเท่าเทียมกัน ส่วนตัวแปรระดับรายได้ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะนิสิตที่มีรายได้สูงนั้นมีระดับคุณภาพชีวิตต่ำกว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำและปานกลางอาจเป็นเพราะว่า นิสิตที่มีรายได้สูงมีมาตรฐานในการดำเนินชีวิตสูงกว่า มีความคาดหวังสูงกว่า จึงทำให้ยังไม่พึงพอใจในตัวเอง เมื่อไม่พึงพอใจในตนเองหรือความพึงพอใจในตนเองต่ำ ก็ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตให้ต่ำกว่า นิสิตอีกสองกลุ่มที่อาจมีความพอใจในตนเองมากกว่า เป็นไปตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ของมาสโลว์ (Owen. 1987 : 97 –105) ที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ว่ามีพัฒนาการเป็นลำดับขั้น และหากความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ความต้องการในแต่ละขั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะหาทางตอบสนองความต้องการนั้น โดยเฉพาะความต้องการใน 4 ขั้นแรก คือความต้องการทางกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการเป็นเจ้าของ และความต้องการความภาคภูมิใจในตนเอง ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดความเครียด เป็นทุกข์ ส่วนขั้นที่เหลือ คือความต้องการให้ตนเองประสบความสำเร็จ ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ รวมถึงความต้องการด้านสุนทรียะ นั้นไม่ถึงกับจำเป็นแต่ถ้าได้รับการตอบสนองก็จะช่วยเพิ่มความพึงพอใจในตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งผลที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลเคนนิงและแมคกรานานาแซน(เสาวนีย์ ดนะดุลย์.2533. 11;อ้างอิงจาก Wilkening & Mcgranahan.1978) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางอาชีพ และสถานภาพการสมรส จากประชาชนในรัฐ วิสคอนซิลทางตอนเหนือ จำนวน 1,423 คน พบว่ารายได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต

3. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้

3.1 นิสิตเพศชายและเพศหญิง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตชายและหญิงนั้น อยู่ในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยแห่งเดียวกัน เรียนในคณะวิชาเดียวกัน ปฏิบัติตนภายใต้กฎระเบียบและได้รับสิทธิ์รวมถึงบริการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยยังส่งผลให้นิสิตชายและหญิงมีโอกาสดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัยพอ ๆ กัน จึงอาจเป็นสาเหตุให้ไม่พบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในเพศชายและเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฤถณวรรตน์ คำสว่าง (2542: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ไม่ใช่สายวิชาการ ในมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า คุณภาพชีวิตของบุคลากรเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน แต่ต่างจากผลงานวิจัยของ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปได้ว่า เพศส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวของประชาชนใน

กรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มีคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวดีเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และเพศชายมีคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวต่ำเป็นจำนวนมากกว่าเพศหญิง

3.2 นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากช่วงอายุของนิสิตที่เข้าศึกษาในแต่ละชั้นปีนั้น ก็ยังอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ในทุกชั้นปีจัดอยู่ในกลุ่มอายุเดียวกัน อีกทั้งสภาพการจัดการศึกษาหรือการเรียนการสอนในคณะวิชาเดียวกัน ทำให้ได้รับประสบการณ์ทางด้านวิชาการใกล้เคียงกัน โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับบริการในด้านต่าง ๆ จากทางมหาวิทยาลัยใกล้เคียงกัน จึงอาจเป็นสาเหตุให้ไม่มีความแตกต่างของคุณภาพชีวิตเมื่อนิสิตอยู่ในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน ผลนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิรัศมี วชิรโชติ (2540: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า ปัจจัยบางประการ เช่น เพศ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมโดยรวมของนิสิตยังคงเป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียน คือ คณะวิชาและมหาวิทยาลัย ดังนั้นประสบการณ์ที่ได้รับอาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมเหมือนๆ กัน จึงไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน จะมีระดับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนแตกต่างกันด้วย โดยนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นไปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตด้านการเรียน คือ ยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็ยิ่งพอใจมาก และอาจเป็นเพราะว่าความรอบรู้ ความสนใจหรือเข้าใจในเนื้อหาการเรียน การรับรู้ถึงประโยชน์ของการเรียน รวมถึงความพอใจเกิดจากระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต จึงอาจเป็นสาเหตุให้นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันด้วย ซึ่ง อ่องจิต เมธยะประภาส (2537) ได้ใช้แนวคิดในการวัดคุณภาพชีวิตนักเรียนด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ ตามแนวคิดที่ว่าองค์ประกอบทุกด้านมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

สำหรับในด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยนั้น ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน โดย นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการรับรู้บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย รวมถึงความพึงพอใจในบริการนั้นจะเกิดกับบุคคลที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง คือ ไม่สูงและไม่ต่ำจนเกินไป เป็นได้ว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ อาจไม่ให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อม และบริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้มากนัก ผลที่ออกมา จึงเป็นว่านิสิตกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีระดับคุณภาพชีวิตในด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยสูงกว่า เป็นไปตามแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของมนุษย์และระดับคุณภาพชีวิตของชาร์มา (จินตนา ศรีธรรมมา .2539 : 28 -29 ; อ้างอิงจาก Sharma .1988) ที่กล่าวถึงการได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตจะทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตระดับต่ำสุด เมื่อได้รับความต้องการระดับชุมชนและสังคม อันได้แก่ การศึกษา การคมนาคม ความมั่นคงปลอดภัย นันทนาการ บริการสังคมและอื่น ๆ จะเกิดคุณภาพชีวิตระดับที่พึงพอใจ และความต้องการระดับสูงสุดเป็นความทะเยอทะยานเฉพาะบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกัน เช่น ชื่อเสียง เกียรติยศ ความมั่นคง เมื่อบรรลุความต้องการระดับนี้จะมีคุณภาพชีวิตระดับสูง แต่สภาพชีวิตในระดับนี้ มักจะทำให้มนุษย์มีสิ่งอุปโภคและบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย มีความเป็นอยู่ที่ต้องโดดเด่น ทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิตที่จะค่อยลดลงมา จนอยู่ในระดับที่พึงพอใจเนื่องจากลดระดับความต้องการลง

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัวภายนอกมหาวิทยาลัยของนิสิต มากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนั้นระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันจึงไม่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตทั้ง 3 ด้านนี้ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริรัตน์ จันทรแสงรัตน์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิต นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ชั้นปีที่ศึกษา ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นผู้นำในกิจกรรมในฐานะประธาน รายได้นักศึกษา รายได้ครอบครัว จำนวนนักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล และขนาดพื้นที่ห้องพักในหอพักต่อนักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล

3.4 นิสิตที่มีรายได้แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่า นิสิตที่มีรายได้ปานกลางและนิสิตที่มีรายได้ต่ำมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตที่มีรายได้ปานกลางมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า นิสิตที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่ต้องมีภาระความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูงกว่า

ทำให้มีความพอใจต่ำกว่า หรืออาจมีความเป็นไปได้ว่านิสิตที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง ต้องใช้ความสามารถในการจัดการด้านการเงิน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ โดยอาจต้องหารายได้เสริม หรือเลือกใช้จ่ายอย่างเหมาะสมและมีประโยชน์ ทำให้เกิดความพอใจความสามารถของตนเองมากกว่า จึงมีคุณภาพชีวิตสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับรายได้ที่ต่างกันของนิสิต ทำให้คุณภาพชีวิตแต่ละด้านของนิสิตแตกต่างกัน ซึ่งต่างจากผลการศึกษา ของ ศิริรัตน์ จันทรแสงรัตน์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นผู้นำใน กิจกรรมในฐานะประธาน รายได้นักศึกษา รายครอบครัว จำนวนนักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล และขนาดพื้นที่ห้องพักในหอพักต่อนักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของ นักศึกษาพยาบาล แต่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุธิดา กาญจนรังษี (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูญเสีย พบว่า ผู้สูญเสียที่มีความแตกต่างในด้านสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่สูญเสีย และโรคประจำตัว มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จัดทำโครงการประเมินผลและติดตามผลการเรียนการสอนของนิสิตทุกปี เพื่อให้ได้แนวทางสำหรับใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมนิสิตในด้านการเรียน
2. จัดบุคลากรที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนนิสิตในทุก ๆ ด้าน และรณรงค์รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้นิสิตใช้บริการดังกล่าว
3. จัดกิจกรรมและโครงการให้นิสิตเข้าร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น โครงการพัฒนาบุคลิกภาพ
4. จัดให้มีโครงการร่วมระหว่างครอบครัวกับมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต
5. จัดกลุ่มการให้คำปรึกษาหรือกิจกรรมกลุ่มระหว่างนิสิตด้วยกันเอง เพราะบางครั้งนิสิตจะให้ความสนใจ รวมถึงไว้วางใจในกลุ่มเพื่อนมากกว่าอาจารย์หรือผู้ปกครอง
6. ควรมีการจัดสำรวจความต้องการในบริการด้านต่าง ๆ ของนิสิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต

7. มหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขึ้น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาอื่นว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่
2. อาจใช้แนวคิดอื่นที่แตกต่างออกไปในการทำการวิจัยครั้งต่อไป
3. ควรทำการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิต
4. ควรนำแนวคิดจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม หรือแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน และสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการวัด หรือศึกษาคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาชุมชน. (2542). รายงานคุณภาพชีวิตคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ปี พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ : หจก.เพิ่มเสริมกิจ.
- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ.(2533). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กิติกร มีทรัพย์.(2537,ธันวาคม). " บทบรรณาธิการ เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต," วารสารสถาบันสุขภาพจิต.2(3) : 62-70.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2539).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____ . (2528,มีนาคม). จดหมายข่าวโครงการพัฒนาสังคม.3.
- _____ .(2528). เอกสารแนะนำโครงการ รณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ.
- จรรยา สุวรรณทัต.(2535).ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525-2535.กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จारी ทองดำสิง. (2541,มกราคม-เมษายน)."การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยกิจกรรมเยาวชน," วารสารคหเศรษฐศาสตร์.41(1) : 21-26.
- จินตนา ศรีธรรมมา. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.จังหวัดขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (ถ่ายเอกสาร) .
- ชนิดา เรืองเดช.(2539).คุณภาพชีวิตของอาจารย์แพทย์ ในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต . (สุขภาพจิต). ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา).
- ชัชวาล โอสถานนท์.(2521). "คุณภาพชีวิตของประชากรด้านสาธารณสุข," รายงานการพัฒนาเรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ชิตชัย สนั่นเสียง. (2529). การรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตขั้นต่ำของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).
- ณรงค์ศักดิ์ ทะละภักดิ์ และคนอื่น ๆ (2535). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:พรศิวกการพิมพ์.

- เต็มศักดิ์ เศรษฐวัชรวานิช และคณะ. (2542). *วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น.
- ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ และเพ็ญจันทร์ ประดับมุข (บรรณาธิการ).(2535). *สิ่งแวดล้อมกับสุขภาพ*
นครปฐม : สำนักงานเลขานุการข้าราชการวิทยุพุดติกรรมสุขภาพ.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). *การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- ชนัน อนุমানราชชน. (2544). *การวิจัยเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์*. เชียงใหม่: หจก.เชียงใหม่
พิมพ์สวย.
- นิพนธ์ คันทเสวี.(2520).*คุณภาพชีวิตสำหรับสังคมไทย เอกสารประกอบการสัมมนาในระดับชาติ*
เรื่อง ภาวะสังคมไทย.กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- นิตารัตน์ ศิลปเดช.(2539).*เอกสารประกอบการสอนรายวิชาประชากรกับคุณภาพชีวิต*.
กรุงเทพฯ : พิธิษฐ์การพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ประภา รัตน์เมฆานนท์.(2532). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรค*
กล้ามเนื้อหัวใจตาย.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต . (พยาบาลศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล .(อัสสัณา).
- ปรัชญา เวสารัช. (2544). "ปฏิรูปการศึกษาเพื่อความอยู่รอดของสังคมไทย," ใน *ประมวล*
บทความการปฏิรูปการศึกษา. นกาลัย สุวรรณธาดา. 1-19. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ปฤณวรรณ์ คำสว่าง.(2542).*คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ไม่ใช่สายวิชาการ ในมหาวิทยาลัย*
มหิดล.ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- พรชัย พงศ์สงวนสิน.(2541,มิถุนายน-กันยายน). "คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยจิตเวชญาติผู้ดูแลและ
เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ : เฉพาะกรณีโรงพยาบาลศรีธัญญา,"*วารสารกรมสุขภาพจิต*. 5.
(3):16-24.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิเชษฐ์ อุดมรัตน์.(2535). "จิตเวชศาสตร์กับคุณภาพชีวิต," *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่ง*
ประเทศไทย. 37 : 168-169.
- เพ็ญศรี ระเบียบ และคณะ. (2540, เมษายน-มิถุนายน). "การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถ
ในการดูแลตนเอง คุณภาพชีวิตและความผาสุกในชีวิตของผู้ป่วยภายหลังผ่าตัด
เปลี่ยนลิ้นหัวใจ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง," *สารสมาการพยาบาล*. 12 (2) :

49 – 62.

- ภาวนา ใจประสาธ.(2534).*การดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ (ถ่ายเอกสาร).
- รัตนา อัดภูมิสุวรรณ. (2542,เมษายน-พฤษภาคม).“การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี,” *วารสาร
เพิ่ม ผลผลิต*.38(2):65-70.
- วรรณรี ปานศิริ และอำนาจ วัจจัน. (2542). *สถิติเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วันเพ็ญ วอกลาง. (2535). *รายงานการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนใจกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ:
สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.(2527). *อุดมศึกษา*.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา เจือทอง. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง รูปแบบการใช้ชีวิตกับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงกลา
โหม*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
(ถ่ายเอกสาร).
- วิจิตร ศรีสอาน. (2544). “ปฏิรูปการศึกษา : พัฒนาวิชาชีพครู,” ใน *ประมวลบทความ
การปฏิรูปการศึกษา*. นภลัย สุวรรณธาดา. 20-29. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิชัย รูปขำดี และคณะ.(2542).*รายงานการวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน
ริมคลองแสนแสบกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของคลอง*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนา
สังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2530) . *หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย*. กรุงเทพฯ : กอง
วิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริรัตน์ จันทร์แสงรัตน์. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมนักศึกษา และ
สภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข*.วิทยานิพนธ์พยาบาลมหาบัณฑิต (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ถ่ายเอกสาร).
- ศรีทับทิม พานิชพันธ์.(2540,พฤษภาคม-มิถุนายน). “คุณภาพชีวิต : ความหมาย คุณลักษณะ
องค์ประกอบ และวัฏจักร,” *วารสาร พ.ส.ล.* 30 (7) : 12-26.
- ศรีผ่อง จิตกรณ์กิจศิลป์. (2526). *การรับรู้คุณภาพชีวิตของผู้อาศัยในอาคารสงเคราะห์ของการ
เคหะแห่งชาติ เขตห้วยขวาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหิดล. (อัดสำเนา).

- ศศิพินต์ ทรงสัจย์.(2542).ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันราชภัฏเชียงใหม่.ปริญญาานิพนธ์ กศม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 2).กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- ศศิรัศมี วชิรโชติ. (2540). คุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนมุสลิมินิฮาซิชสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ และ นิภา มนูญปิจุ .(2525) . ประชากรกับคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- สมพร แก้วทองค์.(2540).รายงานวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาและหมู่บ้านทั่วไป จังหวัดนราธิวาส. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวางแผนและวิจัยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้.
- สว่างจิต ศรีระชา. (2530) .ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น .วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต .กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ถ่ายเอกสาร).
- สุนีย์ ธีรดากร. (2523). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- สุธาทิพย์ อุปลาบัติ. (2536). การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาว.ปริญญา นิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (พยาบาลศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).
- สุธิดา กาญจนรังษี. (2538). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูญเสียขา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต.(การพยาบาลผู้ใหญ่).กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. (ถ่ายเอกสาร).
- สุมาลี สันติพลวุฒิ. (2541,มกราคม-มีนาคม). "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : การวัดคุณภาพชีวิตของประชากรไทยและผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย," วารสารพัฒนบริหารศาสตร์.38 (1) : 65-92.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิธ สม์ครกร.(2534).คุณภาพชีวิตของคนไทย : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองและชาวชนบท.กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยสมบูรณแบบ คณะกรรมการส่งเสริมวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ.(2541,มิถุนายน-กันยายน).“เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัดและ 26 ตัวชี้วัด,”วารสารกรมสุขภาพจิต . 5

- ✓ (3) : 4-15.
- ✓ เสาวนีย์ ดนระดุลย์ .(2533). *คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.ปริญญาโท* ส.ม.(สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- อ่องจิต เมธยะประภาส. (2537). *ผลกระทบการจัดการศึกษาต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน : ศึกษากรณีโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์. (อัดสำเนา).
- ✓ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2536). รายงานการวิจัย เรื่อง “คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของชาวกรุงเทพมหานคร”. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อำนาจ สันทเพ . (2532) . *ความต้องการคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในเขตสาธารณสุข 5 . วิทยานิพนธ์ ศศ .ม.(สาธารณสุข) . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).*
- อุทุมพร จามรมาน. (2533). *การเขียนโครงการวิจัย*. กรุงเทพฯ : หจก.พินิจพิบบลิจซิ่ง.
- _____.(2528). *รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร. คณะครุศาสตร์* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เอกสารอัดสำเนา).
- ✓ อุไรวรรณ เหลืองไพโรจน์.(2541,มิถุนายน-กันยายน). “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตและพฤติกรรมการใช้ยาทางจิตของผู้ป่วยจิตเวชที่มารับบริการที่โรงพยาบาลศรีธัญญา,” *วารสารกรมสุขภาพจิต*.5 (3) : 58-64.
- एम อินทกรณ์. (2537). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจิตเวชศาสตร์พื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- เอื้ออารี แจ่มผล. (2533). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น*. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต.(คหกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- Andrews FM, & Withey SB . (1976) .*Social Indicators of Well-being : America 's Perception of Life Quality*. New York : Plenum.
- Benjamin, Michael.& Hollings, Anne E. (1995, November/December). “Toward A Theory of Student Satisfaction : An Exploratory Study of the “Quality of Student Life,” *Journal of College Student Development*. 36 (6) : 574-586.
- Campbell, A. (1976) “Subjective Measures of Well-being,” *American Psychologist*. 31 : 117-124
- Cummins, Robert A.,et al. (1994,Summer). “The Comprehensive Quality of Life Scale (ComQol): Instrument Development and Psychometric Evaluation on College Staff and Student,” *Educational and Psychological Measurement*. 54(2): 372-382.

- Epstein, Joyce L. & McPartland, James M. (1976, Winter). "The Concept and Measurement of the Quality of School Life," *American Educational Research Journal*. 13 (1) : 15-30.
- Ferrans, CE. & Power, MJ. (1992). "Psychometric Assessment of the Quality of Life Index," *Research in Nursing and Health* 15 : 29-38.
- Flanagan, John. (1978) "A Research Approach to Improving Our Quality of Life," *American Psychologist*. 31 : 138-147.
- Haddad, AS. (1986) . *Quality of Life of Jordanian College Student*. Los Angeles : University of California.
- Hendershott, Anne B., Wright, Sheila P. & Henderson, Deborah. (1992, Fall). "Quality of life Correlates for University Students," *National Association of Student Personnel Administrators Journal*. 30(1) : 11-19.
- Meeberg, GA . "Quality of life : A Concept Analysis," *Journal of Advanced Nursing*. 18 : 13 - 38
- Orem, DE. (1985). *Nursing Concepts of Practice*. 3rd ed. New York : McGraw Hill Book Company.
- Owen. Robert G. (1987). *Organizational Behavior in Education*. 3 rd ed. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Padilla.GV. & Grant, MM. (1985) "Quality of Life as A Cancer Nursing Outcomes Variable," *Advances in Nursing Science*. 8 : 45-60.
- Somchit Hanucharurnkul. (1988) . *Social Support, Self Care and Quality of Life in Cancer Patients Receiving Radiotherapy in Thailand*. A Dissertation of the Requirements of the Degree of Doctor of Philosophy (nursing) in the Graduate School of Wayne State University.
- Spitzer,W. , Dobson, A. & Hall, J. (1981) "Measuring the Quality of Life of Cancer Patients. A Concise Quality of Life-Index for Use by Physician," *Journal of Chronic Disease*. 34 : 585-597.
- UNESCO. (1980). "Evaluation the Quality of Life in Belgium," *Social Indicators Reseach*. 8 : 312.
- Zhan, L. (1992). "Quality of Life : Conceptual and Measurement Issues," *Journal of Advanced Nursing*. 17 : 795-800.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอความร่วมมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726, 5644

ที่ ทม 1012/๕๗๗

วันที่ 13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาววิภูสนา สาศรีตชานันท์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุภกุล และ อาจารย์ทัศนาศนา ทองภักดี เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววิภูสนา สาศรีตชานันท์ ซึ่งจะเห็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 10121 ๒๒๙๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๒ มีนาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววิภูสนา สาครีตชานันท์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิต นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร นัตรศุภกุล และ อาจารย์ทัสมา ทองภักดี เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาานิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม “การศึกษาคุณภาพชีวิต นิสิตระดับปริญญาตรี” ในระหว่างเดือนมีนาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววิภูสนา สาครีตชานันท์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญาานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกรรณ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 6๐4-1060 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ภาคผนวก ข.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การหาค่าอำนาจจำแนก
ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิต

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง (ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ)

1. เพศ ชาย หญิง
2. ระดับชั้นปี ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ต่ำกว่า 2.00 ระหว่าง 2.01 – 2.74 ตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป
4. รายได้ของนิสิตต่อเดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท ระหว่าง 3,000 – 5,000 บาท ตั้งแต่ 5,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของนิสิต

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ไม่ใช่แบบทดสอบความรู้ของท่าน เพียงแต่ต้องการทราบความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับข้อความเหล่านั้น โปรดตอบให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งก็ตรงกับความจริงของนิสิต บางครั้งก็ไม่ตรงกับความจริงของนิสิต
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความจริงของนิสิตมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความจริงของนิสิตเลย

2. โปรดกา ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด
3. ในแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ในช่องต่าง ๆ ได้เพียง 1 ช่อง เท่านั้น
4. ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าตอบแบบไม่ครบแบบสอบถามที่ท่านทำจะเสียทั้งชุด และเนื่องจากท่านไม่ต้องเขียนชื่อลงในแบบสอบถาม ข้อมูลของท่านจึงเป็นความลับ

☺ ด้านชีวิตการเรียน ☺

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1. ท่านพอใจในงานแต่ละวิชาที่อาจารย์มอบ มาให้ในแต่ละสัปดาห์					
2. ท่านมีความสุขกับการเรียน					
3. ท่านรู้สึกพอใจผลการเรียนของท่าน					
4. การเรียนทำให้ท่านมีความรู้เพิ่มขึ้น					
5. ท่านพอใจในระบบการเรียนการสอนที่เป็น อยู่ในขณะนี้					
6. ท่านได้พัฒนาความสามารถของตนเองจาก การเรียน					
7. ท่านคิดว่าได้เรียนในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด					
8. ครอบครัวของท่านสนับสนุนให้เรียนคณะ ศึกษาศาสตร์					
9. คณะศึกษาศาสตร์ของท่านผลิตนิสิตที่มีคุณ ภาพ					
10. ท่านรู้สึกเบื่อวิชาเรียน					
11. อาจารย์ของท่านไม่เตรียมการสอน					
12. เวลาอาจารย์มอบหมายงานให้ทำนิสิต สามารถเข้าใจได้ชัดเจนว่าอาจารย์ต้องการให้ ทำอะไร					
13. งานแต่ละวิชาที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตของวิชานั้นๆ					
14. นิสิตสามารถเข้าใจสิ่งที่อาจารย์สอนได้ชัดเจน					
15. มาตรฐานการให้คะแนนของอาจารย์ที่สอน มีความเหมาะสมกับความสามารถของนิสิต					
16. ท่านคิดว่าจำนวนนิสิตแต่ละห้องมีมากเกินไป					
17. ตารางการเรียนในแต่ละสัปดาห์ของท่าน เหมาะสม					

☺ ด้านชีวิตสังคม ☺

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1.ท่านมีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ 2.นอกจากการเรียนแล้วท่านยังมีเวลาเหลือพอจะทำกิจกรรมอื่นอีก 3.ท่านมีความสุขกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน 4.ท่านใช้เวลาว่างไปทำกิจกรรมที่ท่านชอบ 5.เมื่อมีการอบรมในมหาวิทยาลัยท่านจะไม่เข้าร่วมการอบรมนั้น 6.ท่านพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในองค์การนิสิตหรือกิจกรรมในมหาวิทยาลัย 7.เมื่อท่านรู้สึกเครียดจะผ่อนคลายโดยการทำงานอดิเรก 8.ท่านไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆ 9.ท่านเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ					

☺ ด้านที่อยู่อาศัย (คำว่า บ้าน ในข้อความ หมายถึง สถานที่ที่ท่านพักอาศัยในปัจจุบัน) ☺

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1.ท่านต้องใช้เวลามากในการเดินทางมาเรียน 2.ชุมชนที่ท่านพักอาศัยมีบริการด้านสาธารณูปโภคสมบูรณ์ (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์) 3.ท่านพอใจสภาพบ้านที่ท่านพักอาศัยอยู่ในขณะนี้ 4.การเดินทางจากบ้านไปมหาวิทยาลัยมีความสะดวก 5.ท่านพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน 6.เพื่อนบ้านมีอัตราค่าเช่าและมีน้ำใจต่อกัน 7.ในละแวกบ้านไม่มีปัญหาอาชญากรรม					

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
8.ขนาดพื้นที่ของบ้านท่านเหมาะสมกับ จำนวนผู้พักอาศัย (ไม่แออัด) 9.ท่านไม่มีความเป็นส่วนตัวเมื่ออยู่บ้าน					

☺ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน) ☺

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1.ท่านรู้สึกว่ามีใครเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ท่าน 2.ชีวิตครอบครัวของท่านมีความสุข 3.สมาชิกครอบครัวเข้าใจและยอมรับในตัว ท่าน 4.ท่านทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับสมาชิกใน ครอบครัวเสมอ 5.ท่านติดต่อและช่วยเหลือเพื่อนของท่านเมื่อ มีโอกาส 6.ท่านมีความสุขในการคบหาสมาคมกับผู้อื่น 7.เวลาท่านมีปัญหา ท่านมีคนคอยช่วยเหลือ 8.ท่านเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนได้ดีทุกคน 9.ท่านได้รับของขวัญในโอกาสพิเศษจาก บุคคลใกล้ชิดอยู่เสมอ 10.พี่น้องของท่านแบ่งปันสิ่งของซึ่งกันและกัน 11.สมาชิกในครอบครัวจะดูแลเอาใจใส่เมื่อ ท่านหรือสมาชิกคนใดเจ็บป่วย 12.บิดามารดาเอาใจใส่ในการเรียนของท่าน และคอยให้กำลังใจเสมอ 13.บิดามารดามักบ่นว่าท่านในเรื่องการคบ เพื่อน					

😊 ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย 😊

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1. ท่านคิดว่าได้รับความสะดวกสบายจาก บริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้					
2. สินค้าในห้องสหกรณ์นิสิต มีไม่ตรงตาม ความต้องการของท่าน					
3. หอสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอ					
4. หอสมุดมีสื่อการเรียนไม่เพียงพอ					
5. หอสมุดมีหนังสือและสื่อการเรียนที่ด้อยคุณ ภาพ					
6. เมื่อมีปัญหาท่านสามารถใช้บริการให้คำ ปรึกษาของศูนย์ให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัย					
7. โรงอาหารมีอาหารสะอาดเพียงพอกับความ ต้องการของนิสิต					
8. มหาวิทยาลัยมีทุนสำหรับนิสิตที่ขาดแคลน อย่างเพียงพอ					
9. มหาวิทยาลัยมีสถานที่และอุปกรณ์กีฬาให้ นิสิตได้ใช้					
10. สโมสรนิสิตเป็นตัวแทนที่ดีในการประสาน งานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยให้แก่ นิสิต					

😊😊😊😊ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม😊😊😊😊

การหาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามคุณภาพชีวิต

ในการหาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตฉบับนี้ ใช้วิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤต t เป็นรายข้อตามวิธีการ t -test ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 132 – 133)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n} + \frac{S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	t	=	ค่าที่ใช้พิจารณาของการแจกแจงแบบที่
	\bar{X}_H	=	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	=	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มสูง
	S_L^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มต่ำ
	n	=	จำนวนคนในแต่ละกลุ่มซึ่งเท่ากัน

วิธีการคำนวณมีดังนี้

- บันทึกข้อมูลแบบสอบถามแต่ละชุดเป็นรายข้อในโปรแกรม Excel
- จัดเรียงลำดับแบบสอบถามจากคะแนนรวมต่ำสุดไปหาคะแนนรวมสูงสุด
 (ตัดกลุ่มสูง – ต่ำ โดยใช้สัดส่วน 25% ในที่นี้ได้คะแนนรวมต่ำสุดและสูงสุดอย่างละ 15 ชุด
- คำนวณค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละกลุ่ม (กลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ)
- แทนค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ความแปรปรวนของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ ในสูตร t -test ค่า t ที่ได้จะเป็นค่าอำนาจจำแนกของข้อความนั้น ๆ
- เลือกข้อความที่มีค่า t สูงๆ ไว้ใช้ ค่า t ยิ่งสูง แสดงว่าข้อความนั้น จำแนกระดับของคุณภาพชีวิตแต่ละด้านได้ดี เกณฑ์ของค่า t ใช้ 1.75 ขึ้นไป (มีนัยสำคัญที่ระดับ .05)

ตัวอย่างการคำนวณ การหาค่าอำนาจจำแนกของด้านชีวิตการเรียน ข้อ 2

กลุ่มสูง (n=15)

คะแนนรายบุคคล	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ความแปรปรวน
4 3 4 5 4 3 3 4 4 4 3 4 4 4 4	57	3.8	0.31

กลุ่มต่ำ (n=15)

คะแนนรายบุคคล	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ความแปรปรวน
3 4 3 1 3 3 4 4 3 3 3 3 3 3 2	45	3.0	0.57

แทนค่าในสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n} + \frac{S_L^2}{n}}} = \frac{3.8 - 3.0}{\sqrt{\frac{0.31}{15} + \frac{0.57}{15}}} = 3.33^*$$

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	1.82	21	2.69	41	2.68
2	3.33	22	2.09	42	2.80
3	2.73	23	1.86	43	2.90
4	3.00	24	2.42	44	3.34
5	3.00	25	2.14	45	3.78
6	3.10	26	1.76	46	3.22
7	1.87	27	1.87	47	2.56
8	2.43	28	4.23	48	2.35
9	3.03	29	1.87	49	2.09
10	3.92	30	5.25	50	2.77
11	2.88	31	5.70	51	2.89
12	2.44	32	3.50	52	2.89
13	4.20	33	3.05	53	2.00
14	2.04	34	7.52	54	3.13
15	4.70	35	2.50	55	6.44
16	3.76	36	3.33	56	1.86
17	3.35	37	2.00	57	2.09
18	3.32	38	2.63	58	2.14
19	2.83	39	4.00		
20	5.36	40	2.86		

ภาคผนวก ค.
ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
คุณภาพชีวิตของนิสิตเป็นรายข้อ

ตาราง 21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านชีวิตการเรียน เป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียน	n = 213		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	คุณภาพชีวิต
1	ท่านพอใจในงานแต่ละวิชาที่อาจารย์มอบหมายให้ในแต่ละสัปดาห์	3.25	0.67	ปานกลาง
2	ท่านมีความสุขกับการเรียน	3.54	0.73	ปานกลาง
3	ท่านรู้สึกพอใจผลการเรียนของท่าน	3.31	0.97	ปานกลาง
4	การเรียนทำให้ท่านมีความรู้เพิ่มขึ้น	4.22	0.81	สูง
5	ท่านพอใจในระบบการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในขณะนี้	2.98	0.88	ปานกลาง
6	ท่านได้พัฒนาความสามารถของตนเองจากการเรียน	3.62	0.81	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าได้เรียนในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด	3.92	1.00	สูง
8	ครอบครัวของท่านสนับสนุนให้เรียนคณะศึกษาศาสตร์	3.67	1.16	ปานกลาง
9	คณะศึกษาศาสตร์ของท่านผลิตนิสิตที่มีคุณภาพ	3.50	0.93	ปานกลาง
10	ท่านรู้สึกเบื่อวิชาเรียน	3.01	0.72	ปานกลาง
11	อาจารย์ของท่านไม่เตรียมการสอน	3.18	1.04	ปานกลาง
12	เวลาอาจารย์มอบหมายงานให้ทำนิสิตสามารถเข้าใจได้ชัดเจนว่าอาจารย์ต้องการให้ทำอะไร	3.20	0.75	ปานกลาง
13	งานแต่ละวิชาที่อาจารย์มอบหมายให้ทำเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตของวิชานั้นๆ	3.37	0.88	ปานกลาง
14	นิสิตสามารถเข้าใจสิ่งที่อาจารย์สอนได้ชัดเจน	3.09	0.62	ปานกลาง
15	มาตรฐานการให้คะแนนของอาจารย์ที่สอนมีความเหมาะสมกับความสามารถของนิสิต	3.33	0.8	ปานกลาง
16	ท่านคิดว่าจำนวนนิสิตแต่ละห้องมีมากเกินไป	3.29	1.05	ปานกลาง
17	ตารางการเรียนในแต่ละสัปดาห์ของท่านเหมาะสม	3.35	0.97	ปานกลาง
	รวม	3.40	0.87	ปานกลาง

จากตาราง 21 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตด้านการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง 2 ข้อ คือ ข้อ 4 การเรียนทำให้ท่านมีความรู้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.81) และข้อ 7 ท่านคิดว่าได้เรียนในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.00) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านชีวิตสังคม เป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคม	n = 213		ระดับ คุณภาพชีวิต
		\bar{X}	S.D.	
1	ท่านมีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ	3.79	0.97	สูง
2	นอกจากการเรียนแล้วท่านยังมีเวลาเหลือพอจะทำกิจกรรมอื่นอีก	3.39	1.16	ปานกลาง
3	ท่านมีความสุขกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน	3.53	0.93	ปานกลาง
4	ท่านใช้เวลาว่างไปทำกิจกรรมที่ท่านชอบ	3.86	0.75	สูง
5	เมื่อมีการอบรมในมหาวิทยาลัยท่านจะไม่เข้าร่วมการอบรมนั้น	3.19	1.1	ปานกลาง
6	ท่านพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในองค์การนิสิตหรือกิจกรรมในมหาวิทยาลัย	3.28	1.07	ปานกลาง
7	เมื่อท่านรู้สึกเครียดจะผ่อนคลายโดยการทำงานอดิเรก	3.98	0.87	สูง
8	ท่านไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆ	3.26	1.23	ปานกลาง
9	ท่านเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	3.20	1.54	ปานกลาง
รวม		3.49	0.30	ปานกลาง

จากตาราง 22 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น 3 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ ข้อ 1 ท่านมีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.97) ข้อ 4 ท่านใช้เวลาว่างไปทำกิจกรรมที่ท่านชอบ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.75) และ ข้อ 7 เมื่อท่านรู้สึกเครียดจะผ่อนคลายโดยการทำงานอดิเรก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.87)

ตาราง 23 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านที่อยู่อาศัย เป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย	n = 213		ระดับ คุณภาพชีวิต
		\bar{X}	S.D.	
1	ท่านต้องใช้เวลามากในการเดินทางมาเรียน	3.14	1.35	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าบ้านของท่านตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.32	0.85	สูง
3	ท่านพอใจสภาพบ้านที่ท่านพักอาศัยอยู่ในขณะนี้	4.11	0.81	สูง
4	การเดินทางจากบ้านไปมหาวิทยาลัยมีความสะดวก	3.70	1.12	สูง
5	ท่านพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน	4.10	0.78	สูง
6	เพื่อนบ้านมีอัตราภัยและมีน้ำใจต่อกัน	3.45	1.17	ปานกลาง
7	ในละแวกบ้านไม่มีปัญหาอาชญากรรม	3.20	1.18	ปานกลาง
8	ขนาดพื้นที่ของบ้านท่านเหมาะสมกับจำนวนผู้พักอาศัย (ไม่แออัด)	3.81	1.01	สูง
9	ท่านไม่มีความเป็นส่วนตัวเมื่ออยู่บ้าน	3.13	1.3	ปานกลาง
	รวม	3.66	0.45	ปานกลาง

จากตาราง 23 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง 5 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ ข้อ 2 ท่านคิดว่าบ้านของท่านตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.85) ข้อ 3 ท่านพอใจสภาพบ้านที่ท่านพักอาศัยอยู่ในขณะนี้ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.81) ข้อ 4 การเดินทางจากบ้านไปมหาวิทยาลัยมีความสะดวก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.12) ข้อ 5 ท่านพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.78) และข้อ 8 ขนาดพื้นที่ของบ้านท่านเหมาะสมกับจำนวนผู้พักอาศัย (ไม่แออัด) ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 1.01) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 24 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	n = 213		ระดับ คุณภาพชีวิต
		\bar{X}	S.D.	
1	ท่านรู้สึกว่ามีใครเข้าใจและเห็นอกเห็นใจท่าน	3.15	1.23	ปานกลาง
2	ชีวิตครอบครัวของท่านมีความสุข	4.01	0.83	สูง
3	สมาชิกครอบครัวเข้าใจและยอมรับในตัวท่าน	4.08	0.84	สูง
4	ท่านทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว	3.90	0.89	สูง
	เสมอ			
5	ท่านติดต่อและช่วยเหลือเพื่อนของท่านเมื่อมีโอกาส	4.12	0.69	สูง
6	ท่านมีความสุขในการคบหาสมาคมกับผู้อื่น	4.16	0.66	สูง
7	เวลาท่านมีปัญหา ท่านมีคนคอยช่วยเหลือ	3.83	0.75	สูง
8	ท่านเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนได้ดีทุกคน	3.73	0.78	สูง
9	ท่านได้รับของขวัญในโอกาสพิเศษจากบุคคลใกล้ชิด อยู่เสมอ (เพื่อน,สมาชิกในครอบครัว)	3.56	0.83	ปานกลาง
10	พี่น้องของท่านแบ่งปันสิ่งของซึ่งกันและกัน	3.99	0.81	สูง
11	สมาชิกในครอบครัวจะดูแลเอาใจใส่เมื่อท่านหรือ สมาชิกคนใดเจ็บป่วย	4.38	0.76	สูง
12	บิดามารดาเอาใจใส่ในการเรียนของท่านและคอยให้ กำลังใจเสมอ	3.67	1.16	ปานกลาง
13	บิดามารดามักบ่นว่าท่านในเรื่องการคบเพื่อน	3.03	1.27	ปานกลาง
	รวม	3.81	0.39	สูง

จากตาราง 24 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ ข้อ 1 ท่านรู้สึกว่ามีใครเข้าใจและเห็นอกเห็นใจท่าน ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.23) ข้อ 9 ท่านได้รับของขวัญในโอกาสพิเศษจากบุคคลใกล้ชิดอยู่เสมอ (เพื่อน,สมาชิกในครอบครัว) ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.83) ข้อ 12 บิดามารดาเอาใจใส่ในการเรียนของท่านและคอยให้กำลังใจเสมอ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.16) และข้อ 13 บิดามารดามักบ่นว่าท่านในเรื่องการคบเพื่อน ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 1.27) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับสูง

ตาราง 25 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย เป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย	n = 213		ระดับคุณภาพชีวิต
		\bar{X}	S.D.	
1	ท่านคิดว่าได้รับความสะดวกสบายจากบริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้	3.13	0.85	ปานกลาง
2	สินค้าในห้องสหกรณ์นิสิต มีไม่ตรงตามความต้องการของท่าน	2.86	0.95	ปานกลาง
3	หอสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอ	3.04	1.14	ปานกลาง
4	หอสมุดมีสื่อการเรียนไม่เพียงพอ	3.04	1.07	ปานกลาง
5	หอสมุดมีหนังสือและสื่อการเรียนที่ด้อยคุณภาพ	2.92	1.06	ปานกลาง
6	เมื่อมีปัญหาท่านสามารถใช้บริการให้คำปรึกษาของศูนย์ให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัย	2.54	0.97	ปานกลาง
7	โรงอาหารมีอาหารสะอาดเพียงพอกับความต้องการของนิสิต	2.77	1	ปานกลาง
8	มหาวิทยาลัยมีทุนสำหรับนิสิตที่ขาดแคลนอย่างเพียงพอ	2.92	1.11	ปานกลาง
9	มหาวิทยาลัยมีสถานที่และอุปกรณ์กีฬาให้นิสิตได้ใช้	2.77	1.17	ปานกลาง
10	สโมสรนิสิตเป็นตัวแทนที่ดีในการประสานงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยให้แก่นิสิต	3.12	1.17	ปานกลาง
รวม		2.91	0.18	ปานกลาง

จากตาราง 25 พบว่านิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อ 1 ท่านคิดว่าได้รับความสะดวกสบายจากบริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.85) และข้อที่ระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ข้อ 6 เมื่อท่านมีปัญหาท่านสามารถใช้บริการให้คำปรึกษาของศูนย์ให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.97)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววิภูสนา สาคริตชานนท์
วัน เดือน ปีเกิด	14 กันยายน 2519
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	39/2 หมู่ 5 ตำบลดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 70130
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์) จากโรงเรียนสายธรรมจันทร์ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2540	ศษ.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2545	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร